Poštnina plačana v gotovini.

Leto IX., št. 35 („JUTRO“ XVII., št. 200 a) Ljubljana, ponedeljek 31. avgusta 1936 Cena 2 Din

Upravništvo: Ljubljana, Knaflja ulica 5. — Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selenburgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica št. 11. — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica št. 2. — Telefon št. 190.
Podružnica Jesenice: Pri kolodvoru št. 100.
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta št. 42.
Podružnica Trbovlje: v hiši dr. Baumgartnerja.

JUTRO

Ponedeljska izdaja „Življenje in svet“

Uredništvo:
Ljubljana: Knaflja ulica 5. Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126. Vsak ponedeljek zjutraj. — Naroča se posebej in velja po pošti prejemana Din 4.-, po raznašalcih dostavljena Din 5.- mesečno.
Maribor: Gosposka ulica 11. Telefon št. 2440.
Celje: Strossmayerjeva ul. 1. Tel. 65.
Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

TATARESCU SESTAVIL NOVO VLADO

Nova Tatarescova vlada, v kateri je zamenjal zunanjega ministra Titulesca dosedanji finančni minister Antonescu, je bila že snoči zaprisežena v Sinaji

Bukarešta, 30. avgusta. d. Mandator krone Tatarescu je svojo novo vlado sestavil že snoči. Člani nove vlade so se zbrali v njegovem stanovanju, kjer so imeli dve uri dolgo posvetovanje, ob 20.20 pa so vsi s posebnim vlakom odpotovali v Sinajo, kamor so prispeli opolnoči. Kralj Karol jih je takoj sprejel v svojem dvorcu Pelesu ter jih zaprisegel.

Vlada je sestavljena takole:

ministrski predsednik in minister za oboroževanje: **Tatarescu**, minister brez portfelja in podpredsednik vlade: **Inculec**, notranje zadeve: **Dimitrije Juca**, zunanje zadeve: **Viktor Antonescu**, finance: **Cancicov**, pravosodje: **Mircea Djuvara**, trgovina: **Valer Pop**, gradbe in promet: **Rihard Franasovici**, delo: prof. **Jon Nister**, kmetijstvo in državna posestva: **Vasilij Sassu**, državna obramba: general **Pavel Angelescu**, narodno zdravje: **dr. Costinescu**, verstvo in umetnosti: **Viktor Iamandi**, prosveta: **dr. Angelescu**, brez porfelja: **Mihail Negura in Jon Lapedatu**, državni podtajniki: **Viktor Badulescu, Avrel Bentoiu, Vasilij Barca, Tiberij Mosoiu, Peter Beian, Dimitrij Alimanisteanu, Mihajlo Berceanu in Jurij Caranfil.**

Vladno krizo so predvsem povzročili zadnji incidenti desničarskih ekstremistov v Sinaji in Galacu, ki so zbudili v merodajnih krogih precej vznemirjenja. V novi vladi so predvsem mlajši elementi liberalne stranke, ki se zavzemajo za strogo izpolnjevanje liberalnega programa. **Najvažnejše je, da v novi vladi ni več dosedanjega zunanjega ministra Titulesca in da je prišel na njegovo mesto finančni minister Antonescu,** ki je v diplomatskih krogih že znan, ker je bil nekaj časa poslanik v Parizu ter je med svetovno vojno z uspehom izvršil več važnih misij. Letos je Antonescu kot finančni minister v Parizu podpisal važne gospodarske sporazume s Francijo. Pri pogajanjih za te sporazume je aktivno sodeloval njegov pomočnik Badulescu.

Titulescova izjava

Nice, 30. avgusta. AA. Dosedanji rumunski zunanji minister Titulescu, ki se mudi tu na oddihu, je izjavil glede na novo rumunsko vlado:

Zvedel sem, da je nova rumunska vlada sestavljena iz vseh dosedanjih ministrov razen mene. To sem zvedel šele potem, ko je bila nova vlada že sestavljena. Nova vlada ne potrebuje več moje pomoči. To je v redu, toda rajši bi videl, da bi me bili o tem prej obvestili, ker nisem imel namena osebno obremenjevati vlade g. Tataresca. Pridržujem si pa svoje mnenje in tudi vso svojo bodočo politično akcijo zase.

Zunanja politika ostane neizpremenjena

Bukarešta, 30. avgusta. AA. Da je Titulescu, ki je bil 14 let rumunski zunanji minister in je sodeloval v vseh vladah od oktobra l. 1932 dalje, izpadel iz nove vladne kombinacije, je izzvalo pravo senzacijo. Nepričakovani razvoj vladne krize je dal političnim krogom povod za vse mogoče kombinacije. Po zadnjih informacijah ima Tatarescu za svojo novo vlado široka pooblastila za pobijanje vseh terorističnih pokretov, bodisi desničarskih bodisi levičarskih. Sodijo, da je Tatarescu sklenil odkloniti sleherno nadaljnje sodelovanje v Titulescom zaradi tega, ker so njegove grožnje z ostavko zlasti ob priliki fašističnih nemirov ob koncu meseca junija znatno omajale avtoriteto dosedanjega režima. Pravijo, da je Tatarescu v sporazumu s šefom liberalne stranke Constantinom Bratianom brzojavil Titulescu, ki se sedaj mudi v Franciji, da je bil prisiljen sestaviti homogeno vlado, v kateri bo mogoče do kraja izvesti program liberalne stranke, in da se mu zahvaljuje za usluge, ki jih je storil državi, ter za sodelovanje v bivši vladi.

Tatarescova izjava

V izjavi, ki jo je snoči podal predsednik vlade Tatarescu novinarjem o rumunski zunanji politiki, je med drugim naglasil: **Vlada bo nadaljevala zunanjo politiko, ki so jo doslej vodile dosedanje vlade in katere vodja je bil v zadnjem času g. Titulescu, ki mu tudi tokrat izražam priznanje za usluge, ki jih je storil državi in vladi. Ta politika, ki je bila doslej že tolikokrat definirana, ni niti politika, ki bi bila vezana na osebnosti, niti politika oportunosti ali improvizacije. To ni politika posamezne osebe ali posamezne stranke, nego politika vsega rumunskega naroda, torej prava nacionalna politika, ki sta njena stalna cilja obramba države in ohranitev miru. Nadaljnji cilji naše zunanje politike so in ostanejo tudi v bodoče: zagotovitev čim požjega in plodnejšega sodelovanja z našimi zavezniki v Mali antanti, v Balkanski zvezi, s Poljsko, Veliko Britanijo in posebno s Francijo, s katero smo neločljivo vezani po interesih in idealih našega naroda, ohranitev prijateljskih odnošajev z vsemi ostalimi državami, z Rusijo in drugimi našimi sosedi, ojačanje obstoječih obveznosti, prisrčno sodelovanje za utrditev Društva narodov in enako prisrčno sodelovanje pri vseh pobudah za ustvaritev nedeljive kolektivne varnosti. To so glavne osnove naše zunanje politike, ki jo bomo vodili neomajno.**

Nato je ministrski predsednik naglasil, da je ena glavnih nalog nove vlade ojačenje rumunske vojske. Že na prvi seji vlade se bodo določili novi krediti za nabavo vojnega materijala v skupnem znesku 5 milijard lejev. Oborožitev države bo glavna skrb nove vlade.

Odmev v rumunski javnosti

Bukarešta, 30. avgusta. AA. Izločitev Titulesca iz vlade je naletela na ostro sodbo zlasti pri narodni kmetski stranki. Titulescu, pravi »Diminiaca«, je predstavljal politiko sodelovanja z Društvom narodov, s Francijo in Malo antanto. Njegova izločitev bo dala povod raznim govoricam. Enako sodi tudi »Universul«, ki vprašuje: Kakšen stvaren nesporazum je mogel nastati med Titulescom in predsednikom vlade? Kaj se je resnega pripetilo, kar bi lahko vladi dalo moralno moč, da opraviči svojo novo sestavo brez Titulesca? Dolžnost vlade je pojasniti to tajnost! Izločitev Titulesca je zlasti z zunanje-političnega vidika oslabila vlado. Naši zavezniki bodo predvsem vprašali, zakaj je bil Titulescu izločen v času, ki je tako nemiren, zakaj baš pred konferenco Male antante, na katerem programu je proučitev zelo težkih vprašanj, ki se tičejo ohranitve miru in bodoče rumunske politike.

Mihalake o novi vladi

Predsednik narodne kmetske stranke Mihalake je izjavil novinarjem: Pročital sem komunike, ki ga je izdal predsednik ministrskega sveta v obliki dekreta. Ta komunike precizira »namene rekonstrukcije vlade, da bi mogla vlada vladati v drugi etapi svojega delovanja.« Tatarescu je hotel nedvomno povedati, da bo vlada v drugi etapi zatrla anarhijo, ki jo je sama ohrabrila v svoji prvi etapi. Za nas ima rekonstrukcija drugačen smisel: poizkus, da se molče preide preko odgovornosti zaradi notranje anarhije. Izločitev Titulesca se je že dolgo pripravljala. Imenovanje Inculeca za ministra brez portfelja in podpredsednika vlade, čegar delovanje v notranjem ministrstvu proti požaru, ki preti naši državi, je pač znano, — dokazuje to v zadostni meri. Vse to potrjuje obtožbe, ki sem jih izrekel že ponovno proti vladi. Nova formacija predstavlja režim, ki ima ta značaj: Liberalna stranka je na tem, da docela izgine, vlada pa bo obvisela v zraku«.

Francosko mnenje

Pariz, 30. avgusta. d. prememba v rumunski vladi je prvotno francoske kroge precej vznemirila. Predvsem obžalujejo, da je izpadel iz nove Tatarescove vlade Titulescu, ki je bil predstavnik lojalnega sodelovanja za očuvanje statusa quo v Evropi in velik pobornik za ideje kolektivnih varnostnih pogodb in za Društvo narodov. Kljub vsemu se z zadoščenjem beleži izjava predsednika rumunske vlade Tatarescu, ki zagotavlja, da bo tudi nova rumunska vlada nadaljevala dosedanjo zunanjo politiko, ki stremi po ohranitvi miru in ki temelji na prijateljstvu dosedanjih zaveznikov Rumunije, predvsem Male antante in Balkanske zveze, kakor tudi Francije in Rusije. Francoski politični krogi tudi poudarjajo, da je novi rumunski zunanji minister Antonescu star prijatelj Francije in da je bil svoj čas že več let rumunski poslanik v Parizu.

Boji v Španiji

niso prinesli še nobene odločitve

Madrid, 30. avgusta. AA. Notranje ministrstvo je izdalo komunike, ki pravi, da so bili nasprotniki včerai na vseh frontah odbiti. V Estramaduri vladne čete napadajo neprestano upornike. V Asturiji in Andaluziji se boji nadaljujejo in je vladna vojska dosegla uspehe. Na severni fronti se vladni miličniki odločno borijo proti upornikom. Iz Iruna poročajo, da je snoči krenila na bližnjo fronto zopet dolga vrsta tovornih avtomobilov z miličniki. Poveljnik vladnih čet je izjavil, da je vse v redu in da se položaj na froti ni izpremenil. V San Sebastianu je vladal včeraj mir.

Na fronti pri Huesci so sprednji oddelki vladne vojske snoči zavzeli vas Afis, ki leži 16 km daleč od Huesce. Zavzetje te vasi je pracejšnjega pomena, ker bo sedaj vladna vojska lahko obkolila mesto in prekinila njegove zveze z Jaco. Sestrelili so tudi uporniško letalo, ki je krožilo nad nad zavzeto vasjo.

Polkovnik Sandino, strokovni svetnik katalonske vlade v vojaških zadevah, je objavil komunike, da so vladna letala bombardirala uporniško kolono, ki je skušala priti na pomoč upornikom v Huesci. Kolona se je morala vrniti. Več njenih tovornih avtomobilov pa je bilo uničenih.

Mir pri Irunu

Hendaye, 30. avgusta. AA. Na fronti pri Irunu je ponoči vladal mir. Davi so se nasprotniki le malo obstreljevali. Ob 9.30 so se nad Irunom pojavila uporniška letala in vrgla na mesto 4 bombe. Nato so se oddaljila proti San Marcijalu.

San Sebastian v temi

San Sebastian, 30. avgusta. b. Po poročilu tukajšnje radio postaje je vodovod k napravam pri mestni elektrarni popolnoma zaprt, tako da oddaja elektrarna električo mestu le v zmanjšanem obsegu. Radio postaja poziva prebivalstvo, naj se v porabi elektrike čim bolj omeji, ker obstoja nevarnost, da ostane San Sebastian v temi. Vodne naprave so zaprli uporniki.

Iz uporniškega tabora

Burgos, 30. avgusta. AA. Poveljstvo nacionalne junte je izdalo komunike po katerem uporniki zmagujejo na frontah v Asturiji in Aragoniji. V bližini Ovarzuna so uporniki zavzeli nove postojanke, ki so od Iruna oddaljene samo še 1 km. Na fronti pred San Sebastianom je megla včeraj onemogočila sleherno borbo. Pri Teruelu so uporniki odbili napad vladnih čet, ki so jih poslali iz Valencije na fronto. Bitka se je vršila pri Campilli. Ubitih je bilo 70 vladnih miličnikov, med njimi tudi poveljnik čete vladnih prostovoljcev Panchovilla. Uporniki so izgubili majorja Carlosa Velesa, nekega podporočnika in 6 vojakov.

Več upornniških kolon prodira v smeri proti Guadalajari, da bi obkolile mesto Siguenco. Železniška zveza med severno in vzhodno Španijo se normalno vzdržuje.

V Burgos je prispela velika skupina Kataloncev, nasprotnikov sedanje katalonske vlade, ki so se zadnje čase skrivali po gorah, dokler jim ni uspelo priti na upornniško stran. Katalonci nameravajo ustanoviti svoje posebne kolone za borbo proti sedanjemu režimu.

Ker je sedaj vsa pokrajina okrog Ria Tinta v rokah upornikov, je vlada v Burgosu izdala odredbo, da se imajo zapleniti vsi rudniki ter dati na razpolago vojaškim oblastem, vendar pa se bo lahko ves presežek produkcije oddal svobodni trgovini na osnovi posebne uredbe o ureditvi cen.

Vrhovno poveljstvo nacionalne junte je prejelo od generalnega štaba galicijske divizije vest, da je šolska ladja »Galate« z vsemi gojenci in posadko prestopila na stran upornikov in da se sedaj nahaja pred Terrolom.

Obisk kralja Edvarda v Turčiji

London, 30. avgusta. d. Angleški kralj Edvard VIII. je prekinil svoje počitniško potovanje ter nadaljuje svojo vožnjo po vzhodnem Sredozemskem morju v polslužbenem značaju. Tako se je sestal na otoku Krfu z grškim kraljem Jurijem, prihodnje dni pa se bo sestal tudi s predsednikom turške republike Kemalom Ata Türkom. Obema sestankoma pripisujejo velik pomen.

Mussolini se ne bo sestal s Hitlerjem

Rim, 30. avgusta. d. Vesti o nameravanem sestanku ministrskega predsednika Mussonija z nemškim kancelarjem Hitlerjem se z italijanske službene strani odločno demantirajo. Mussolini ne namerava zapustiti Italije, na drugi strani tudi ni pričakovati, da bi kancelar Hitler prišel v Italijo.

Rydz Smigly v Parizu

Belfort, 30. avgusta. AA. Davi je prispel v Francijo generalni inspektor poljske vojske general Rydz Smigly. V Milhouseu so ga sprejeli zastopniki francoske vojske in civilnih oblasti. Do Belforta so ga spremljali prefekt gornje-renske pokrajine Leroy poveljnik 14. divizije in odposlanec načelnika generalnega štaba generala Gamelina. Četa vojakov mu je na belfortski postaji izkazala vojaške časti. Tu ga je pozdravil tudi mestni župan. K sprejemu se je zbralo tudi več generalov. General Rydz Smigly je ob 9.50 odpotoval dalje v Pariz.

Pariz, 30. avgusta. d. Francoski listi prisrčno pozdravljajo prihod vrhovnega šefa poljske vojske generala Rydz Smiglyja v Parizu ter poudarjajo, da bodo razgovori, ki jih bo imel z odločilnimi faktorji francoske vlade, vojaškega, političnega in gospodarskega značaja.

Nevtralnost napram Španiji zagotovljena

Tudi Rusija prepovedala izvoz orožja v Španijo
Optimistično razpoloženje v Parizu

Pariz, 30. avgusta. d. **V francoskih zunanje političnih krogih je prevladovalo glede posledic španske državljanske vojne povsem optimistično razpoloženje. Splošno ugotavljajo, da je akcija francoske vlade za skupen nastop evropskih velesil glede nevtralnosti napram španskim dogodkom povsem uspela. Sedaj je tudi Rusija strogo prepovedala izvoz vsakršnega orožja v Španijo. Vzpostavljena je enotna fronta Anglije, Francije, Italije, Nemčije, Rusije in španske sosede Portugalske ter je s tem, kakor trdijo v francoskih uradnih krogih, zagotovljen mir, v kolikor je odvisen od dogodkov v Španiji.**

Ruska prepoved izvoza orožja

Moskva, 30. avgusta. AA. Po izmenjavi not med francosko in rusko vlado je ruski komisariat za zunanjo trgovino izdal odredbo, po kateri je od 28. avgusta dalje prepovedan izvoz vsakovrstnega orožja, letal in vojnega materiala, pa tudi montiranih in demontiranih vojnih letal v Španijo in njene kolonije ter ozemlja, ki so pod njenim protektoratom. Prepoved velja tudi za tranzitne pošiljatve.

Poljski pristanek na francoske predloge

Varšava, 30. avgusta. AA. Kakor znano, se vršijo med francosko in poljsko vlado enako kakor z drugimi državami pogajanja o nevtralnosti napram Španiji Tudi poljska vlada je sedaj odgovorila pritrdilno na znane francoske predloge.

Italija za strogo izvajanje nevtralnosti

Rim, 30. avgusta. AA. Kakor se kaže, se italijanska vlada ne bo protivila ustanovitvi posebne mednarodne komisije, ki bi imela nalogo skrbeti za strogo izvajanje sporazuma o nevtralnosti napram Španiji.

Posredovanje diplomatov ob španski meji

Pariz, 30. avgusta. AA. Iz Saint Jean de Luza poročajo da se je včeraj vršila tamkaj konferenca diplomatskih zastopnikov Argentine, Urugvaja, Italije in Nemčije v Madridu, katere so se udeležili tudi zastopniki španskih upornikov. Francoski, angleški in ameriški diplomati na konferenco niso hoteli priti, vendar pa so se informirali o njenem poteku. Vse kaže, da je bilo na konferenci predlagano, naj se ustanovi posebna mednarodna komisija z enakimi funkcijami, kakršne je imel mednarodni Rdeči križ za svetovne vojne, ki naj bi si prizadevala, da se omili državljanska vojna v Španiji. Konferenca se bo v torek ali v sredo nadaljevala.

Hendaye, 30. avgusta. AA. Kakor poroča agencija Reuter, so prispeli danes v Saint Jean de Luz po štirje zastopniki ljudske fronte in upornikov v Španiji, ki bodo sprejeli na znanje predloge zastopnikov tujih sil za omiljenje državljanske vojne v Španiji. Kakor znano, gre za ustanovitev posebne mednarodne komisije z arbitražno funkcijo, nastal pa je spor, kdo naj bi bil predsednik tega odbora.

Občinske volitve v krškem srezu

Krško, 30. avgusta.

Danes so bile naknadne občinske volitve v 7 občinah krškega sreza. Volitve so potekle mirno brez vsakega incidenta.

Občinski odbor v Mokronogu je bil razpuščen, ker je svoječasno izvolil bivšega sreskega načelnika dr. Čuša za častnega občana. Na Bučki, na Raki, v Studencu, Čatežu, Cerkljah so se vršile volitve zaradi izpremembe občinskega teritorija. V Škocijanu je bila izvršena revizija občinskega gospodarstva nakar je bil občinski odbor razpuščen, razen tega je bila izvršena tudi izprememba občinskega teritorija.

Izid današnjih volitev v občinah je naslednji:

Občina Studenec: volilnih upravičencev 379, volilcev 260, volilna udeležba 69 odstotkov. Dobili so: 1. lista Stojs (JRZ) 240 glasov (18 odbornikov), 2. lista Žnidaršič (opozicija) 20 glasov.

Občina **Škocijan:** volil. upravičencev 713, volilcev 654, vol. udeležba 64 odst. 1. lista Marinčič (JRZ) 544 glasov (23 odbornikov), 2. lista Barbarič (opozicija) 110 glasov (1 odbornik).

Občina **Bučka:** 289 vol. upravičencev, volilcev 219, vol. udeležba 76 odst. 1. lista Komljanec (JRZ) 153 glasov, (16 odbornikov), 2. lista Kapler (opozicija) 66 glasov (2 odbornika).

Občina **Mokronog:** volilnih upravičencev 570, volilcev 365, vol. udeležba 64. odst. Postavljena je bila samo ena lista Majcna Aleksandra (JRZ), dočim se je opozicija abstinirala.

Občina **Raka:** vol. upravičencev 733, volilcev 397, vol. udeležba 54 odst. Opozicija je bila razcepljena in se je deloma abstinirala. Dobili so: lista Cemič (JRZ) 251 glasov (16 odbornikov), 2. lista Šiško (opozicija) 78 glasov (1 odbornik), 3. lista Šribar (opozicija) 68 glasov (1 odbornik).

Občina **Čatež:** vol. upravičencev 643, volilcev 422, volilna udeležba 65 odst. 1. lista Zevnik Franc (JRZ) 183 glasov (3 odbornike), 2. lista Anton Kolar (opozicija) 239 glasov (15 odbornikov).

Občina **Cerklje:** volilnih upravičencev 575, volilcev 385, volilna udeležba 69 odstotkov, 1. lista Ignotij (JRZ) 307 glasov (17 odbornikov), 2. lista Jurečič (opozicija) 78 glasov (1 odbornik).

Odgodene volitve

Sv. Križ ob Krki, 30. avgusta.

V naši občini bi se morale danes vršiti občinske volitve toda v petek je kr. banska uprava brzojavno sporočila, da so volitve zaradi tehničnih zaprek odgodene.

V četrtek zjutraj je prišel k nam tajnik banovinskega odbora JRZ kaplan Tomazin. Hodil je iz vasi v vas in se informiral kakšen je položaj.

Agitacija s strani nasprotnikov je bila zelo velika in v gotovi meri tudi zelo nedostojna. Posluževali so se vsega, vendar ji mni nič pomagalo. Zlasti so se sklicevali na onih 20.000 Din, ki so prispeli iz Ljubljane za popravo občinskih potov in na vagon brezplačne koruze. Ljudje so govorili: Potrebni smo denarja in koruze, toda volili bomo Kodriča, pa domače Mlinarčka. Razpoloženje naših ljudi za volitve je bilo sila dobro, da se lahko reče, bilo je toliko agitatorjev, kolikor pripadnikov opozicije. Toda za Mačka ni glasu. Pohvalno lahko omenimo, da se naša duhovščina ni prav nič mešala v volilno borbo. Želimo, da bi tako bilo tudi v bodoče, pa bo na vsej črti deležna ugleda z obeh strani.

Električni tok ga je ubil

Tragična smrt uslužbenca cestne železnice

Ljubljana, 30. avgusta. **Žrtev svojega poklica je postal nocoj g. Fran Vizjak, rojen 1892 na Verdu pri Vrhniki in tja pristojen, uslužben pa pri Maloželezniški družbi v Ljubljani.**

Ob 19.45 je na križišču cestne železnice v Zgornji Šiški med remizo in mitnico moral popravljati omrežje. Pri tem pa je prišel v stik z vodom visoke napetosti. Zadel ga je električni tok in se je zgrudil nezavesten. Takoj so bili poklicani na pomoč reševalci, ki so ga hoteli jadrno prepeljati v bolnico, toda že med prevozom je podlegel. Prepeljali so ga torej v Mestni dom, kamor je bila poklicana policijska komisija ki sta jo tvorila službujoči uradnik Kette in uradni zdravnik dr. Lužar. Ugotoviti sta mogla samo smrt.

O tragični smrti moža je bila nemudno obveščena njegova žena, ki prebiva s hčerko na Celovški cesti 78. Globoko potrta žena je izrazila željo, da bi moža pripeljali domov, kar se je v teku noči tudi zgodilo.

Trocki bo izgnan iz Norveške

London, 30. avgusta. a. »Daily Express« objavlja vest iz Osla, da je norveška vlada sporočila Trockemu, da mora do 18. decembra zapustiti Norveško. Norveški pravosodni minister je baje izjavil: Če bi Trocki dobil vizum za odhod v drugo državo ter bi zapustil Norveško, bi bili srečni.

»News Chronicle« piše, da povzroča vprašanje Leva Trockega velike težave norveški levičarski vladi. Verjetno je, da bo bivanje Trockega na Norveškem zelo vplivalo na volitve, ki bodo v jeseni. Kakor poročajo iz Osla, utemeljuje moskovska vlada svojo zahtevo po izgonu iz Norveške s sklepom DN po umoru jugoslovenskega kralja in francoskega zunanjega ministra Barthouja, da se morajo članice DN medsebojno podpirati v boju proti terorju. Trockemu se je pri zadnjem procesu dokazalo sodelovanje pri zaroti in umoru Kirova ter zaroti proti Stalinu in drugim **članom sovjetske vlade.**

Kronika od sobote do ponedeljka

Veselje se je to nedeljo preselilo iz Ljubljane v Šiško, kjer so drli komarja

Ljubljana, 30. avgusta.

Poslednja nedelja v mesecu, ko se poletje po malem že nagiba v zaton. Poslednja, toda zelo živahna, a pri tem mirna in dostojna. Najlepše pa je bilo seveda v Šiški na žegnanju. Neprimerno slovesneje so slavili god svojega patrona Jerneja in vse bolj po starih tradicijah, kakor lani. Topiči sicer niso metali zaspancev iz postelj, toda ob pol 11. je že bila vsa Šiška pokonci, prišli so še okoličani in tudi mnogi Ljubljančani, da so se trume zgrinjale okrog častitljive, po Plečniku prenovljene šentjernejske cerkve, s katere je v prekrasni sončni dan plapolala državna trobojnica. Stojnic je bilo naokrog, da si lahko nabral srčkov, odpustkov in spominov. Za svečanost pa je poskrbela šišenska Narodna čitalnica, ki je dosegla pri škofijskem ordinarijatu, da je prišel duhovni gospod opravit cerkveno opravilo, pri katerem je ubrano pel zbor Narodne čitalnice.

Popoldne so bili mnogi gostje povabljeni k prijateljskim šišenskim družinam na bobe, obenem pa so gostje tudi pričeli zalivati komarja po slovečih šišenskih gostilnah. Glasilo se je petje, pela je harmonika. Še mnogo tistih, ki so se potrudili na daljši izlet, se je proti večeru na povratku s Šmarne gore ali iz Št. Vida ustavilo v Šiški, da je bilo zvečer res tako, kakor da se je vse veselje iz Ljubljane preselilo v Šiško. Mir pa se nikjer ni kalil in policija, kakor reševalna postaja sta spet enkrat lahko zasluženo praznovali. Na večer pa so se znova zgrnile množice k čevljarskemu mostu, občudovat vratolomne produkcije Harija Barkovskega, ki si je takoj v soboto zvečer s svojimi bravurami visoko na vrvi nad Ljubljanico pridobil mnogo simpatij, mnogo vzklikanja in mnogo aplavza, toda žal mnogo manj denarcev.

Slovo v Vajenskem domu

V Vajenskem domu Obrtniškega društva v Lipičevi ulici se je snoči vršila prisrčna domača slovesnost v slovo 30 vajencem, ki sta jih banska uprava in mestna občina sklenila s 1. septembrom premestiti v Vajenski dom katoliške »Dobrodelnosti« v Kersnikovi ulici. V prijetno okrašeni obednici doma so se zbrali gojenci zavoda in člani uprave k skupni večerji, ki je potekla v prav vedrem razpoloženju in so se fantje razšli v iskrenem prijateljstvu in hvaležnosti do uprave, ki je s tolikšno vnemo in ljubeznijo skrbela zanje, da bi jim olajšala pot v življenje.

Predsednik kuratorija g. Josip Rebek je imel kratek nagovor, v katerem je nanizal nekaj zanimivih spominov iz dobe, ko so nekateri obrtniki pred desetimi leti začeli z delom za sistematično vzgojo obrtniške mladine. Temu delu, ki ga je z veseljem vršilo Obrtniško društvo, gre največ zasluge, da so naši vajenci po vsem zadržanju v življenju danes na nivoju, ki bi ga lahko tudi izobraženi pa tudi akademski mladini postavili za vzor. Da je to prizadevanje uspelo, ni bilo treba strogosti, temveč je zmerom zadoščala že dobra, prijateljska beseda. Pred tremi leti so se mojstri in vajenci prvikrat sestali pod pod streho šentpetrske vojašnice, da v njih skupnim delom zgradijo obrtniški mladini dom. Obrtniško društvo je z bansko upravo in z mestno občino napravilo pisano pogodbo, ki je zavodu zagotavljala nemoteno delo za dobo 20 let. S pametnim gospodarstvom je Vajenski dom napredoval in cvetel, a razen prizadevanju uprave gre za ta procvit hvala tudi gojencem samim, ki so z največjim razumevanjem pomagali graditi ustanovo. Obrtniško društvo samo pa tudi ni štedilo z žrtvami. Ko je bil dom otvorjen, so se izprva vršla predavanja v jedilnici, ker pa v zdravstvenem oziru nikakor ni bilo najbolj primerno. Zato je kuratorij zgradil novo dvorano in ji priključil lutkovni oder. Ta dvorana je v zadnjih letih vršila poslanstvo majhne strokovne in življenjske univerze med mladimi prebivalci te hiše.

Vse kaže ,da bo zdaj moralo biti konec tega dela. A ocena opravljenega dela, je poudaril predsednik, je v Vaših rokah. Ne vemo razloga, zakaj je potrebno danes to slovo. Nismo vas učili drugega kakor vero v boga, spoštovanje staršev, veselje do dela in ljubezni do domovine, a vsa svoja prizadevanja smo združili s sokolskim delom. Podpiranci banske uprave in mestne občine, ki danes odhajate v drug, šele ustanovljen Vajenski dom, bivajte tudi pod novo streho z isto ljubeznijo in z isto vnemo delajte za svojo izobrazbo in izpopolnitev, da boste zrasli v dobre rokodelce in državljane. Zmerom pa pomnite, da ni nič gršega na svetu od hinavščine, ki se je izogibajte kakor največjega zla! — Na koncu je predsednik odhajajoče fante povabil da bodo pod streho Vajenskega doma vsikdar dobrodošli gostje. Mladi poslušalci so predsednikova izvajanja sprejeli z navdušenim aplavzom nato je govoril še g. Krapeš, ki je mladino spominjal sokolskega gesla: V srcu ljubezen, v duhu domovina, v roki pest!, — predsednik okrožnega odbora g. Iglič pa je poudaril, da v priliki slovesa hkratu praznujejo mojstri in vajenci triletnico, kar obstoji njihov dom. V imenu gojencev zavoda se je v lepih, pogumnih besedah zahvalil kuratoriju, posebej pa še predsedniku in upravniku doma ter služinčadi litografski vajenec Olah, čigar besede so vajenci sprejeli z največjim navdušenjem. Na koncu je predsednik g. Rebek še opozoril odhajajoče fante, da je kuratorij na zadnji seji znižal oskrbnino in povabil vajence pa tudi mlade pomočnike, da se v čim večjem številu poslužujejo dobrot, ki jim jih nudi Vajenski dom.

Na razstavi Franceta Kralja

V Jakopičevem paviljonu se je dopoldne zbrala množica občinstva k otvoritvi umetnostne razstave Franceta Kralja. Navzočih je bilo zlasti veliko število likovnih umetnikov, posebej še pripadnikov »Slovenskega lika«, ki mu je France Kralj duhovni vodja, ter pisateljev in časnikarjev, po svojih odposlancih pa so bili zastopani še banska uprava, mestna občina in škofijski ordinarijat. Književnik Josip Vidmar je v daljšem govoru, ki ga je prenašala tudi radijska postaja, nakazal idejno in stilno problematiko Franceta Kralja in sodobne umetnosti v obče in je med drugim izvajal:

»Današnji čas je v svoji likovni umetnosta izrazito kaotičen. Danes ni vesoljnih idej iz vesoljnega življenjskega čuvstva. Stare vodilne ideje izgubljajo poslednjo moč in vpliv, vsaj v duhovnem življenju sveta, oglašajo se nove, toda katera izmed njih bo obvladala svet in mu dala novo notranjo skupnost? Doslej si ga še ni osvojila nobena. Toda najbolj prepričevalen izraz tega duhovnega nemira in kaosa je ravno umetnostno prizadevanje, ki je v zadnjih treh desetletjih ustvarilo več — izumov, kakor morda ne tri stoletja poprej. In vsak izmed teh izumov hoče ali je hotel veljati za stil novega časa. Tu je možna ena sama direktiva. Najburnejši čas iskanja, ki pada neposredno po svetovni vojni, je za nami, kakor je za nami tudi nejasnost in zmeda velikih svetovnih dogodkov. Niso pa za nami veliki dogodki, ki se imajo izvršiti v tem stoletju. Le smisel svetovnega dogajanja je danes jasnejši. Človeštvo bije danes ogromen boj za preureditev sveta. Bijejo se ogromni socialni boji. Dve socialni, dve življenjski volji si stojita nasproti. Kdor išče novega, pravega izraza in z njim novega stila, naj si dobro in z vso dušo ogleda ta velikanski prizor in naj ga sprejme vase. Pa ne tako, da bi svoje delo nasitili s tendenco tega ali onega tabora. Ne tako, da bi nemočno kazal svoje sočutje do ponižanih in ogoljufanih ali da bi trobil v svet rasistični zanos. Naj vase sprejme ta veliki prizor naj sprejme vase patos teh dogodkov, sveto voljo sveta in njegovo sveto potrebo po čistem, zdravem življenju brez nezaslišanih krivic in brez polovičarske medlosti. Naj sprejme vase odločnost in pogum, ki snujeta v teh bojih in ogromno življenjsko radost, ki jo kaže stara Evropa v svojem novem preporodu. To je novo življenjsko čuvstvo. Umetnik, ki ga bo obudil in sprostil v sebi, bo našel novi slog, njegova oblika bo zasijala v novi čistoti in njegovo delo ne bo samo izraz njegove osebnosti, marveč tudi globok in resnično umetniški izraz nove skupnosti, po kateri nas žeja.«

Po kratki oznaki Kraljevega dela, ki se uspešno uvršča v ustvarjanje novega stila v naši likovni umetnosti, je Josip Vidmar proglasil razstavo za otvorjeno. Razstava obsega 45 velikih olj in plastik v najrazličnejših tehnikah in mnogovrstnem materialu ter nad 200 risb in skic, ki so napolnile tri dvorane paviljona.

Postani in ostani član Vodnikove družbe !

Priprave na velesejmu se bližajo koncu

Priprave na velesejmu so se tudi danes mrzlično nadaljevale, saj v torek ob 10. dopoldne bo že svečana otvoritev jesenskega velesejma, takoj nato pa odpro vrata najrazličnejše razstave. Splošna gospodarska kriza je tako rekoč diktirala prireditev propagandne razstave »Za naš les«, ki bo v štirih velikih paviljonih in njih okolici pokazala pota, kako moramo zagrabiti za delo, da porabimo svoj les za domače potrebe, namesto da bi ga za majhen denar izvažali v tujino. Razstava »Sodoben vrt« z najmodernejšimi vrtovi in posebnimi razstavami najlepših cvetlic, sadja in zelenjave ter drugih stvari bo pa opozarjala, da tudi z vrtnarstvom lahko odpremo vire trajnih dohodkov. Ni nam treba biti odjemalec tujine, kakor smo še danes, temveč bi lahko tudi vrtne pridelke iz Slovenije že davno izvažali v druge banovine in tudi čez mejo. Živahni Živalski park nam bo pokazal življenje naših gozdnih živali od zveri in ujed pa do najnežnejših ptic pevk. Posebno bogata je letošnja razstava pohištva, z njo v zvezi je pa razstava preprog, ki so jih tkale naše gospodinje. Seveda tudi »Živalca« ob svoji desetletnici spet razstavlja svojo najlepšo perutnino, kunce in druge male živali, v ostalih paviljonih bo pa najugodnejša prilika za nakup praktičnih novosti živilske stroke ter sezonskih izdelkov obrti in industrije. Popoldne in zvečer bo pa vse zabaval velikomesten variete, kjer bo nastopalo tudi sedem svetovnoznanih filmskih zvezdnic Singing Babies. Ne pozabite na popuste za potovanje po železnici, ladjah in tramvaju!

„Za naš les!“

Ogromne žrtve so bile potrebne za prireditev propagandne razstave »Za naš les«. Sodelovali so najboljši strokovnjaki in najrazličnejših panog, kakor se zbero le ob prav redkih prilikah. Zato nam razstava v resnici podaja vse, kar je bilo mogoče zbrati za uspešno propagando porabe domačega lesa doma. Toda to ogromno delo bi bilo domalega skoraj izgubljeno in pozabljeno, ker impozantne razstave ni mogoče ohraniti v kakem muzeju. Zato pa so sodelavci, ki so urejali razstavo, napisali obširno knjigo, ki je izšla kot letošnji velesejmski katalog. V bogato ilustrirani knjigi, ki jo je uredil prof. ing. arh. Rado Kregar, imajo splošno zanimive ter poučne in popolnoma popularno pisane članke minister za šume in rude Djuro Jankovič, predsednik razstavnega odbora dvorni svetnik ing. Josip Rustja, tajnik ing. Mirko Šušteršič, ing. Alojzij Strancar, ing. Cvetko Božič, Ante Gaber, ing. arh. Maks Strenar, dr. Vladimir Knaflič, ing. Alfonz Pirc, ing. arh. Rado Kregar, poobl. tesarski mojster Karel Kavka, ing. arh. Herman Rus ing. Stanko Dimnik, ravnatelj Božo Račič, J. Mušič, univ. prof. dr. Marius Rebek, dr. Ciril Pavlin, ing. Slobodan Baranac, dr. Milan Dular, Danilo Gorjup, ing. Anton Rudež, ing. Franjo Sevnik, a vodič po vsej razstavi je prav nazorno sestavil ter vso razstavo podrobno opisal vodja oddelka za stavbarstvo prof. ing. arh. Rado Kregar.

Razen razstave »Za naš les« je v knjigi tudi vsebina razstave »Sodoben vrt« s člankom »Vrtnarite!« Anteja Gabra. Enako je opisan Živalski park z živalmi naših gozdov, nadalje je v knjigi vse o X. jubilejni razstavi malih živali društva »Živalca«, o razstavi »Domača preproga«, seveda je pa tudi organizacija Ljubljanskega velesejma ter razni seznami razstavljalcev. V knjigi so zbrali strokovnjaki prav za prav vso notranjo vsebino velesejmskih razstav, da bo njih vzpodbuda delovala tudi trajno. Ta zbornik bo svetovalec trgovcu, obrtniku in industrijcu, gospodarstveniku in delavcu, meščanu in kmetu, prav tako pa tudi mladini, da spozna ogromen pomen našega lesa in najde nova pota, kjer lahko vsakdo uveljavi svoje znanje in podjetnost. Strokovnjaku bo ta zbornik priročna knjiga, kjer bo prav rad poiskal zanesljive podatke in se poučil tudi v drugih strokah, ki se bavijo z lesom. Vprašanje uporabe lesa je obdelano z vseh vidikov in so upoštevani tudi najnovejši izsledki.

Posebno ladjo so morali naročiti za prevoz ogromnega hrasta, ki so ga posekali pred vojno v Slavoniji in ga poslali v London na razstavo. Tudi tega in njemu enake orjake bomo občudovali na razstavi »Za naš les«. Brodska imovna občina ima v svojih prastarih hrastovih sestojinah še nekaj takih orjakov. Na žalost se je pa nekdanja ogromna hrastova prašuma skrčila že na zadnji ostanek kakih 400 ha površine. Na razstavi bomo videli hraste do 40 m višine in čez poldrug meter v premeru. Po 20 kubikov čistega tehniškega lesa je dal tak velikan! Kraljujejo neprehodnim goščam, ki so pravi paradiž divjih prašičev in volkov.

Potok kriv zastrupljenja

Ugotovitve komisije pri Sv. Lovrencu na Pohorju

Maribor, 30. septembra.

Zaradi znanega zastrupljenja z mesom na na Pohorju, ki je zahtevalo eno smrtno in več drugih žrtev, ki so obolele in ki se nahajajo v zdravniški oskrbi, se je sestala pri Sv. Lovrencu na Pohorju zdravstvena komisija z upravnikom mariborskega zdravstvenega doma dr. Vrtovcem na čelu. **Komisija je dognala, da je krivda v okuženju potoka, ki je že pred leti zahteval nekatere žrtve, ki so pile tisto vodo. V ledu istega potoka, v katerem je bilo shranjeno meso, so našli sledove kužnega bacila. Kdo je bacilonosec in okužitelj, se ni dognalo. Prav gotovo gre za nesrečno naključje, kakršnih je v življenju pač veliko.**

Med drugim sta zastrupljena tudi hlapec Petelin in dekla, katerih zdravstveno stanje pa je zadovoljivo. Tudi zdravstveno stanje ostalih žrtev ne nudi nevarnosti novih katastrof. Med zastrupljenci so tudi nekateri, ki niso Mariborčani. Komisija je ukrenila vse potrebno, da se preprečijo vse nadaljnje možnosti novih takšnih obolenj in novih žrtev.

Žrtve ognja

V Šmiklavžu je izbruhnil ogenj v gospodarskem poslopju posestnika Karola Sojiča. Ognjeni zublji so prešli tudi na zraven stoječo stanovanjsko poslopje ter sta v kratkem času oba objekta zgorela do tal. Požar je nastal v času, ko so bili domačini zaposleni na polju, ki so ogenj šele opazili, ko sta bili poslopji že v plamenih. V zadnjem trenutku se je posrečilo rešiti iz hleva živino, dočim je ves inventar, pohištvo, obleke in življenjske potrebščinne zgorel. Škoda, ki jo trpi posestnik Stojič, znaša nad 50.000 Din. Pri gašenju je posestnik Stojič dobil tako hude opekline na rokah in nogah, da so ga morali prepeljati v bolnico. Kakor so ugotovila oblastva, je ogenj nastal zaradi slabega dimnika.

Kriminalne zadeve

Ko se je v soboto mudil v Mariboru trgovec s perutnino Mirko Pernat iz Slovenje vasi, mu je doslej še neizsleden tat odnesel z voza na dvorišču v Tattenbachovi ulici 5 jerbas, v katerem je bilo 20 kokoši. Profesor Boris Sokolov je prijavil policiji, da mu je iz veže hiše Maistrova ulica 11 izginilo njegovo 1000 Din vredno kolo znamke »Nero« z evidenčno številko 96855. Prav tako je izginilo izpred sodišča kolo posestnika Josipa Serca. Kolo je znamke »Ekscelsior«, je vredno 1200 Din in nosi evidenčno številko 26.345.

Beg zaradi izpita

Sprevodnik Karel Salatiger, stanujoč na Meljski cesti 32, se je danes dopoldne zglasil na predstojništvu mestne policije ter prijavil, da je njegov 13letni sin Jožef pred dnevi pobegnil od doma in se do danes še ni vrnil. Oče je izjavil, da je fant šel od doma najbrž zaradi tega, ker ima popravni izpit.

Lepa nedelja

Idealne vremenske prilike so izvabile množice Mariborčanov v bližnjo in daljno okolico. Vinotoči, pohorske in kozaške postojanke, pa tudi otok. Mesto je bilo popoldne kakor izumrlo. Posebnih dogodkov sicer mariborske beležke glede današnjih dogodkov ne izkazujejo. Mirna, lepa, sončna nedelja. Polna upov, ker je bila zadnja v mesecu.

Spet 10 ur brez motorja nad Blokami

Veliki uspehi „Stične“

Bloke, 30. avgusta.

V četrtek je startal član jadralne skupine »Stična« g. Lado Ambrožič z vrha Prečnika nad Novo vasjo ob 8. uri zjutraj ter je ostal v zraku do pol 19. ure zvečer. **Polet je torej trajal 10 ur in pol. Čas, ki ga je dosegel letalec na letalu »Mari«, je samo za 14 minut slabši od sedanjega državnega rekorda, ki je bil postavljen tudi na Blokah pred mesecem. Člana iste skupine gg. Osterman in Šircelj pa sta drugega dne dosegla na letalih »Mari« in »Saka« višino 300 m nad startom ter se vzdržala v zraku, prvi 2 in pol, drugi pa 5 ur.** Vsi ti rezultati pričajo, da dosega naše jadralno letalstvo uspeh za uspehom. Posebne uspehe na področju brezmotornega letalstva žanjejo vztrajni člani **jadralne skupine »Stična«**, ki so v letošnjem poletju izvršili nad 40 jadralnih poletov, ki so trajali večinoma nad 1 uro in so dosegli skupni čas 53 ur ter dokončali svojo jadralno šolo brez najmanjše nezgode in brez loma letal.

Jadranska straža je dobila pravdo

Zagreb, 30. avgusta.

Pred zagrebškem trgovskim sodiščem se je včeraj vršila razprava o tožbi, ki jo je izvršni odbor Jadranske straže vložil proti delniški družbi »Žižici« v Beogradu, ker ni izpolnjevala obveznosti obojestranske pogodbe, po kateri naj bi plačala Jadranski straži zaostanek 250.000 dinarjev kot prispevek od čistega dobička pri vžigalicah, ki so bile označene z etiketo Jadranske straže. »Jutro« je o tej tožbi poročalo. Pri razpravi je zastopnik Jadranskee straže dr. Hugo Werk takole podal vsebino tožbe: »Žižica« d. d. pripada švedskemu trustu in je sklenila z Jadransko stražo leta 1929. pogodbo, da bo za vžigalice plačevala letno 300.000 dinarjev, oziroma mesečno po 25.000 Din.

Predlanskim je bila pogodba podaljšana za 5 let in je torej veljala do 1939. Ker je promet teh vžigalic zelo narasel, je Jadranska straža zahtevala povišanje letnega prispevka. »Žižica« je odgovorila da je povišanje nemogoče zaradi gospodarske krize. Vse do 15. avgusta lani je JS prejemala prispevek. Tedaj pa je »Žižica« obvestila Jadransko stražo, da na željo finančnega ministra in uprave monopola ustavi nadaljnje izdelovanje vžigalic z etiketo JS in da torej poslej ne bo ničesar več plačevala. Pogodba pa se ne more razveljaviti na nobeno željo, zato Jadranska straža upravičeno zahteva zaostanek prispevkov od septembra lani do maja letos v znesku 230.000 Din in nadaljnje plačevanje prispevkov.

Predsednik trgovskega sodišča dr. Aranicki je vprašal obe stranki, ali se hočeta pogoditi. Dr. Werk je bil pripravljen k pogajanju, zastopnik »Žižice« pa je to odklonil. Po daljšem posvetovanju je bila »Žižica« obsojena, da plača Jadranski straži zaostanek 190.000 Din, v bodoče pa do leta 1939. vsak mesec po 18.000 Din.

Alfonz Fortuna na dosmrtno ječo

Beograd, 30. avgusta.

Včeraj popoldne je bila v Kosovski Mitrovici ob velikem zanimanju javnosti razglašena sodba inž. Predragu Pandurovič u in nadzorniku Alfonzu Fortuni, ki sta bila obtožena zaradi velike nesreče, ki se je pred tremi leti zgodila v kamnolomu industrijske družbe »Batinjol« v Banjici. Nesreča je zahtevala štirinajst smrtnih žrtev, pet pa jih je bilo ranjenih. Sodišče se je prepričalo, da sta inž. Pandurovič in Fortuna odgovorna za to nesrečo, ker sta premalo pazila na varnost delavcev in sta zato obsojena vsak na eno leto robije. Nadalje je bila izrečena sodba Alfonzu Fortuni in delavcu Iliji Kneževiću, ker sta po dogovoru umorila progovnega delavca Mitra Savića in mu odvzela 3000 Din Zaradi tega grdega zločina se bo Alfonz Fortuna pokoril do smrti, dočim je Knežević obsojen na dvajset let robije.

Objave

Nov grob. V soboto je preminula v Ljubljani mati prvega državnega tožilca g. Vilka Lavrenčaka. Dobri materi in plemeniti ženi bodi ohranjen blag spomin, vsem ostalim pa naše iskreno sožalje.

Četniki! V soboto 5. t. m. in v nedeljo 6. t. m. bomo skupno s Sokolstvom proslavljali rojstni dan Nj. Vel. kralja Petra II. V ta namen sklicujem članski sestanek v sredo ob 20. v salonu restavracije »Derenda« (Mrak) na Cesti 29. oktobra 4. Sestanek je za vse članstvo strogo obvezen! Predsednik.

Drevo, ki spi . . . Večkrat presenečeni ogledujemo rastlinico, ki takoj pobesi drobne lističe in vejice, kakor se je dotaknemo. Skrbna mati narava ji je dala to za rastline izjemno občutljivost, da svoje krhko stebelce v vetru zavaruje, da se ne prelomi. Toda na velesejmski razstavi »Sodoben vrt« bomo videli prav tako zanimivo drevesce. Z ostrim trnjem ima oborožene veje in vedno po dva lista skupaj, kakor bi na vejicah sedeli sivozeleni metulji. Kadar pa pade mrak, se taka listka-soseda trdno sti-sneta in prespita noč v objemu. Drevesce smilaks je prišlo k nam iz tropske Amerike in njegovi listi prav tako zaspe, kakor pri nas razne cvetice skrijejo svoje pisane obrazke.

Gustav Strniša:

Tekma

Jerinu, profesorju telovadbe, so rekali njegovi dijaki: hudič. Do svojega petdesetega leta je bil najboljši telovadec in priznan plavač, ki je na vseh tekmah odnesel prvenstvo. Do šestdesetega leta je nosil vzdevek železni hudič, a do sedemdesetega stari hudič.

Vse na svetu mine. Tudi profesorjeva slava in moč sta prešli. Jerin sam še ni zatonil. Doma je še vedno pridno telovadil in se uril kar po več ur. Tudi v vodi ni njegova spretnost popustila, saj so ga dolga leta vaje čudovito utrdila.

Praznoval je sedemdesetletnico. Časopisi so ga proslavljali kakor staro razvalino, ki je nekdaj služila vzvišenim smotrom, a zdaj počiva mrtva, obraščena z mahom preteklosti.

Jerin je čital tiste članke, kršil pesti in klel. Koliko se je peklil zadnje čase in se še vedno trudil, hoteč ostati do konca junak, ki mu niti starost ne more do živega. Zdaj ga pa hočejo siloma pokopati in ga proslaviti kot nekaj minulega, kar je bilo le nekdaj veliko in pomembno.

Zato na svojo sedemdesetletnico ni povabil nikogar. Sam je ždel doma kakor star razdražen lev, čital novine in se oziroma jeziti togotil na ves svet.

Hipoma so se mu med čitanjem razširile oči. Zadovoljno se je nasmehnil in pokimal. Zagledal se je v poročilo o plavalni tekmi, ki naj bi se vršila čez nekaj tednov.

Že si je vperil v možgane: »Udeležim se te tekme, četudi samo na pol živ!«

Potem se je spomnil, da bi mu morda pretirano plavanje škodilo. Pa se je nasmehnil in malomarno zamahnil z roko: »Kaj bolezen? Tudi smrt je še daleč, bogve kje! V meni sta življenjska sila in borbenost, saj mi je tekma vse življenje! Le prepadati ne; kakor hitro bi si priznal, da prepadam, bi bil izgubljen in tako priznanje bi bilo hujše od smrti same!

— — —

Zlate sončne ploskve so padale na valove, jih rezale, sekale in plastile. Trenutno so se divje zaletavale vanje in se razpršile ob njih v svetle iskreče se drobce, ki so zaslepili oči gledalcev. V daljavi se je blesketalo valovje, spojeno s sončnim zubljem v ognjeno blesketanje, in je vabilo kopalce.

Tekmovalci so stali na bregu obsijani od sonca. Krepka prožna telesa so komaj vidno podrhtava, koprneča za borbo, želeča, da bi se že zaletela v te žareče ploskve, jih zdrobila, prodrla dalje in dalje ter dosegla zmago.

Jerin je stal sam, nekoliko oddaljen od drugih. Marsikateri plavač, ki ga je poznal, se mu je spoštljivo približal, a starec ga je pogledal tako sovražno in tuje, da je vsak odniknil.

Jerinove oči so se zasekale v valove. Gledal je iskrenje in prhutanje žarkov, drhtenje težkega zlata in utripanje vode kakor bi se v nji vtapljala živa srca, koprnela kvišku in počasi tonila v globel.

Začul je svoje ime. Vzravnal se je. Velik in suhljat je stal na bregu. Na njegovem telesu se je še poznala sila, ki je nekdaj počivala v njem. Čeprav že nekam ohlapno, je vendar prekrivalo pezo let.

Dvignil je roke in se zaletel.

Zaplaval je kakor v sanjah. Sončni sijaj, hlad vode, pogled množice, čisto ozračje, lahen vetrič, vse, vse je trenutno vplivalo nanj, ga zamamilo in zazibalo v prijetno milo lagodnost.

Potem se je spomnil, da mora tekmovati, da je treba napeti vse sile, če hoče zmagati.

Divje je zamahnil. Takoj je popustil, ker se je spomnil, da mora trezno čuvati svojo moč in je ne sme tratiti, temveč jo le uporabljati kolikor treba in jo hraniti za zadnji zalet. Nič utrujenosti ni čutil. Zazdelo se mu je, da plava po mehkem žametu, da ga nese neka tuja neznana sila in bo igraje dosegel svoj smoter ter zmagal, ne da bi bil zato sploh kaj trpel.

Nato ga je za časek vse zapustilo. Vse je v njem odrevenelo, odjenjalo in umrtvilo. A le trenutno. Spet se je oglasila njegova volja, ki je nadvladala telo in je ostala vedno silna, čila in sveža.

Spet je zamahnil in sekal valove krepko in vznešeno, kakor bi plaval nekam v prostranstvo, nekam, kjer ga čaka vse več kakor skromna plavalska nagrada.

Nenagloma je čudno začuvstvoval. Nekaj se je pojavilo poleg njega, a ni si upal pogledati, kaj. Dobro je čul pljuskanje valov in vedel, da nekdo plava poleg njega, vendar se ni maral ozreti, kakor bi se bal nečesa tajnega, zagonetnega.

Valovi so šumeli glasneje in glasneje.

Gledalci so postali na starca pozorni.

— Zmaguje, saj vendar ni mogoče, so nekateri kričali.

Ni jih slišal. Čul je le onega poleg sebe. In naposled je spoznal, da se mora ozreti, sicer mu je skoprneti.

In pogledal je plavača poleg sebe ter zatrepetal: poleg njega je plaval koščeni skelet smrti.

Močno je zamahnil:

— In vendar bom zmagal! Zakaj se zaganjaš poleg mene?

— Tekmujva! je začul votli odjek.

— Da, tekmujva za življenje!

— Za tvoje življenje! je poudarila smrt.

Spet je bilo vse tiho.

Jerin je z novim vzgonom hitel dalje. Ne, ni bil kakor drugi starci, le trenutno se je oplašil, a že je zaburilo v njem nekaj silnega in mu podnetilo vso energijo.

Starček je pozabil, da je to zadnji zalet, ki ga napravi ponesrečena ladja preden se potopi, zadnji podvig, ki se porodi v duši preden vse v nji ugasne.

In potem ni videl, ne vedel ničesar več. Mahal je in se zaganjal naprej. Bilo mu je, da se bliža cilju, da hiti bolj in bolj, vendarle je bil na istem mestu in glava mu je počasi klonila.

Dohitel ga je drugi plavač. Že mu je zdrknil iz objema in zginil pod vodo.

Ko so ga potegnili iz valov, je bil mrtev.

Sportna nedelja

TEŽKA ZMAGA SK LJUBLJANE

Simpatični Bolgari bi bili na včerajšnji tekmi proti Ljubljani zaslužili vsaj neodločen rezultat — Osiješka Slavija bo igrala kot deseti klub v ligi

Včeraj smo imeli v Ljubljani mednarodno nogometno tekmo, ki je bila važna že zaradi tega, ker so prvič v Ljubljani nastopili bolgarski nogometaši, ki so se vračali iz Marseillea. Bolgari so bili v Ljubljani že nekaj dni, si dodobra ogledali naše mesto, ki jim zelo ugaja. Počutili so se pri nas dobro ter bodo gotovo odnesli iz Ljubljane samo prijetne vtise, ako izvzamemo tesen poraz na igrišču, ker bi po igri bolj ustrezal neodločen rezultat.

Ljubljana : Sofija 3:2 (1:2)

Ljubljana: Rožič; Žitnik II, Bertoncelj I; Pupo, Sočan, Boncelj; Slapar, Lah I, Bertoncelj II, Makovec, Zemljič.

Sofija: Dernovski; Minkovski, Janakijev; Argirov, Bajkušev, Stefanov; Stajkov, Angelov, Milev, Astrug, Pačedjijev.

Moštvi sta vendar enkrat nastopili v napovedanih postavah, tudi še precej točno. Vreme je bilo prelepo za tekmo, tako je kljub znatnemu zanimanju za to srečanje prišlo na igrišču komaj dobrih 1000 ljudi. Mnogo so se jezili in po vsej pravici. Ljubljana je igrala izredno slabo, posebno v prvem delu igre, sodnik je imel zelo slab dan, naposled so gostje začeli resno izkoriščati prvotno sodnikovo prizanesljivost in so ob vsaki priliki grdo foulali.

Ljubljana slaba — Sofija dobra

Igra res ni bila v stilu one proti Admiri in še katere druge. V prvem polčasu se ljubljansko moštvo nikakor ni moglo znajti. Bilo je preveč slabih zasedb v njem. Dobri sta bili obe krili, ves trio pa je bil naravnost nemogoč. Zadaj sta bila Sočan in Pupo zelo izpod forme, a v obrambi je bilo tudi marsikaj narobe. Z eno besedo, moštva ni bilo mogoče prepoznati. Zato ni nobeno čudo, če so Bolgari prevladovali in tudi upravičeno vodili. Bili so pred našimi v hitrem in pogumnem startu, dobro so se postavljali, zlasti napad jim je bil kar lepo povezan. Hitro so prihajali naprej z lahkotnimi kombinacijami, pokrivali dobro nasprotnika, sebe uspešno razkrivali in so imeli dober del igre v svoj prid. Le sreča, da ni šlo še več žog v mrežo, nekaj lepih prilik so imeli za realiziranje pa je vse nekam šlo mimo ali pa še v poslednjem hipu zadelo ob nepričakovano oviro.

Izreden je bil mali Pačedjijev, ki je zabil tudi prvi gol in potem prevzel vodstvo napada, od koder je zabil še drugi zgoditek. Desna stran napada — oba reprezentativca, je bila zelo prodorna in je dala i Bonclju i Bertonclju mnogo napornega dela. Po sredi pa so se mimo Sočana kar tako sprehajali, malo jih je oviral pri tem. Le pravih strelcev ni bilo v napadu nekaj težavnejših žog pa je Rožič brez drugega držal.

Igralci se menjajo

V drugem polčasu je nastopila Ljubljana z dvema svežima igralcema — sicer so se gostje te ugodnosti tudi v obilni meri posluževali, saj sta srednjega krilca igrala izmenoma dva igralca — starejši Žitnik je šel na mesto svojega brata, Pupota je zamenjal mlajši Lah, Pupo pa Pepčka. Te spremembe so koristile obrambi, kjer so sedaj nekoliko bolj sigurno poslovali, še bolj pa se je poznala sprememba napadu. Pupo je to formacijo vsaj nekam povezal, še dalje pa sta ostali obe spoiki precej slabi. Čeprav se je pri tem srednja vrsta še najslabše odrezala, ker se ni popravila niti za lek, se je moštvo zlasti proti koncu igre močno razigralo, vendar je kljub trajnim napadom trajalo skoro do konca igre, da so izbili zmagonosni gol.

Bolgari so po odmoru precej popustili. Kolikor so bili boljši i v tehniki i v startu, pa tudi taktično kaže, da so v kondiciji zaostali za našimi, in čim bolj se je igra nagibala h kraju, tem manj je bilo njihove preudarne igre, zato so se pa spuščali v nedovoljena sredstva, kar jim gotovo ni prineslo simpatij.

Potek igre

Bolgari igrajo proti soncu. Že po prvih potezah se gostje spustijo v nagle napade in zmešajo obrambo Lj., dokler ni v 6. min. Pečadijjev lepo na strelu in žoga roma ostro v mrežo. Sledi predel igre, v katerem zlasti ljubljanska srednja vrsta mnogo greši. Lj. prodira le po krilih, po sredi ne uspe nič, krili izmenoma krasno centrirata, ali na sredi ne vedo kaj početi z žogami. V polju sicer Bolgari prevladujejo, toda tudi napadi Lj. so nevarni in v 17. min. potisne Pepček Zemljičev center preko črte, tako da ulegne vratar samo še nazaj potegniti; ali sodnik prizna gol. 1:1. Akcije Ljubljane uspevajo le individualno, dokler igra po krilih, je videti nekaj lepih napadalnih potez, po sredi pa zopet nič. V 33. min. Sočan nerodno poda nasprotniku, desna spoika potegne, poda Pečadijjevu, ki je sedaj že na centru in ostri strel obsedi. 2:1 za goste. Sedaj se tudi naši nekoliko znajdejo. Tudi pred golom gostov je nekoliko zrelih situacij, vendar v trju ali oklevajo, ali pa so si med seboj na poti. V 45. min. najlepša situacija za Lj.: kombinacija gre od Pepčka preko Laha po Makovca, ta je zelo ugodno na strelu, toda Dernonski mu sname pogumno z noge, potem pa žvižg.

V drugem delu je igra spočetka mlačna. Prvo šanso ima Lj.: v 13. min. poda Sočan izjemoma izredno lepo Lahu, njegova bomba se odbije od prečke, potem pripravi Pupo, ki sedaj vodi napad, Makovcu izredno lepo, ali ta upropasti priliko. V 17. min. precizna kombinacija v kaz. prostoru gostov, žoga gre od Pupota do Laha, oster center ujame Zemljič in položi Pupotu na nogo, žoga gre volley v mrežo, 2:2 — lepa akcija in lep aplavz za nagrado! Potem gre borba kot v prvenstvu za zmago. Igra je sedaj že precej robata in sodnik mora precej posredovati. Polagoma prihaja Ljubljana v terensko premoč, ki jo drži potem do konca. Ker ni drugje strelcev, poskuša Zemljič s solo akcijami, ali tudi njegovi streli gredo mimo. V 45. min. je naposled Zemljič po stalnih napadih na čistem strelu, ostra žoga gre pod prečko skozi vratarjeve roke, v padu sicer pobere žogo, toda sodnik upravičeno prizna gol.

G. Lukežič mnogo ni videl, zlasti ne očitnega protipravilnega zaustavljanja igralcev, ki so ga gostje izdatno praktizirali. Tako se je igra sprevrgla.

Slavija (0) deseti ligaš

Osijek, 30. avgusta

Danes se je vršila druga kvalifikacijska tekma med osiješko Slavijo in NAKom iz Novega Sada za vstop v državno ligo. Slavija je imela danes mnogo lažje stališče kot nasprotnik, ker je zaradi svoje zmage zadnjo nedeljo 3:1 bila v prednosti in je tudi igrala na domačih tleh.

Že tekma v Novem Sadu je dokazala, da gre Slaviji vsekakor mesto v državni ligi. Slavijaši so danes to še bolj potrdili, ker so zmagali nad NAKom z nič manj kot 4:0 (0:0).

Državna liga je sedaj kompletna in se bo tekmovanje, kakor znano, pričelo 13. septembra.

Mirna skupščina LNP

Zmeren in stvaren potek skupščine LNP — Po ostavki preostale polovice odbora je bil izvoljen na novo ves odbor

Skupščina LNP ni še nikoli potekla tako mirno in tako stvarno kot letos. Prejšnja leta je bilo pred skupščino mnogo agitacije, skoro vedno so bili zastopani prav vsi klubi, ker se je vodila točna evidenca o vsaki poverilnici. Letos je bila slika prvič po šestnajstih letih prav obratna. Nobene agitacije, nobenih pozivov k raznim predkonferencam itd. Zato pa tudi ni bila udeležba polnoštevilna. In še nekaj razlika napram prejšnjim letom: udomačila se je bila poslednjih let navada, da pošljejo klubi svoje lastne delegate na skupščino podsaveza. Le po par izjem je bilo, ki so poslali svoje poverilnice v Ljubljano. Letos je že zopet naraslo število onih, ki jim ni bilo do tega, da bi svojega človeka poslali na zborovanje. Od 48 klubov jih je bilo 10 zastopanih samo »po poverilnicah«, in če prištejemo še 7 odsotnih, dobimo dobro četrtino klubov, ki so jim gmotne neprilike narekovale, naj se na skupščini opravi brez njih.

Potek skupščine je šel formalno po utrtih potih. V otvoritvenem nagovoru se je predsedujoči g. Stanko — predsednik g. dr. Köstl je bil zadržan — spomnil v toplih besedah med poslovno dobo preminulih članov upravnega odbora gg. Lojzeta Slanovca in Ivana Novaka, katerih spomin so zborovalci počastili s trikratnim »slava«. Nato je bila odposlana vdanostna brzojavka Nj. Vel. kralju Petru II, pozdravni brzojavki pa ministru za telesno vzgojo naroda in JNS.

Obsežnega poročila uprave podsaveza o delu v minulem letu niso čitali, ker so ga klubi prejeli natisnjenega že pred skupščino. Iz številnih statističnh podatkov posnemamo, da je podsavez ohranil lansko število klubov: 55. Med poslovno dobo je bilo sprejetih šest novih klubov (Lendava, Brod, Žalec, Mengeš, Kamnik, Istra, Radeče), prav toliko pa jih je bilo črtanih (Šoštanj, Svoboda-Maribor, Ilirija, Sloga-Ljubljana Istra, Sloga-Radna, Radomlje). Štiri klubi so na tem, da bodo sprejeti v članstvo: Savica iz Stražišča, Slavija-Pobrežje, Sparta iz Ježice in eventuelno Vrhnika. Število razpoložljivih igrišč se napram prejšnjem stanju ni bistveno spremenilo; med poslovno dobo so bila verificirana igrišča Most, Jugoslavije in Mure; omeniti je zlasti napor agilnega mursko-soboškega kluba, čigar stadion Viteškega kralja Uedinitelja je gotovo prav lepa pridobitev za naš sport.

Podsavez šteje trenotno 2367 verificiranih igralcev, med letom je bilo izvršenih 872 verifikacij, od teh 550 novih. Po številu igralcev vodi med vsemi mesti in kraji, seveda Ljubljana, ki jih ima 714, sledi Maribor z 245, Celje z 234 verificiranimi igralci itd. Med letom so klubi odigrali 818 tekem, od teh 323 prvenstvenih, 364 prijateljskih 26 mednarodnih itd. V poedinih tekmovalnih skupinah so zavzeli prva mesta: v predtekmovanjih prvega razreda Primorje in Železničar, v zaključnem tekmovanju pa Ljubljana, ki je s tem podsavezni prvak; v drugem razredu pa so prvaki poedinih skupin Slovan, Domžale, Bratstvo, (predtekmovanje v o. o. Trbovlje Amater, Svoboda in Hrastnik), Amater, Ptuj, Olimp: finalna tekmovanja za prvenstvo drugega razreda so končala z zmago Olimpa, ki je postal prvak drugega razreda in se plasiral za prehod v prvi razred; v tretjem razredu Mladika; prvaka pomladka pa sta bila Mars in Železničar, v zaključnem tekmovanju Mars, ki je podsavezni prvak pomladka.

Kazenski odbor je imel, kar ni preveč razveseljivo, obilo posla. Razpravljal je v kazenskih zadevah 227 igralcev in jih je kaznoval 194, skoro za 50% več kot prejšnje leto.

Sodniki poročajo, da jih je 33 stalnih in 18 začasnih, k temu še 6 kandidatov; za prvo silo torej dovolj. Sodili so v 747 tekmah.

Zdravstveno-vzgojni odsek je omejil svoje delo na Ljubljano in okolico, izdelal je med drugim predlog za uvedbo novega načina ocenjevanja tekem pomladka. Po tem predlogu naj bi se delile točke ne samo za zmage, temveč tudi za fair igro. Iniciativen predlog je žel splošno odobravanje, vendar ga bo treba predložiti savezu v odobritev, ker ni v skladu s prvenstvenim pravilnikom.

Blagajniški promet izkazuje 106.117 Din dohodkov in 113.116 Din izdatkov. Poškodbeni fond je priskočil 12 igralcem z 2.055 Din prispevkov na pomoč.

Poročilo je bilo sprejeto skoro brez debate. Ko je še predsedujoči objavil sklep, da podaja ves odbor ostavko, so prišle na vrsto volitve. Zedinili so se prav kmalu na eno samo listo, ki je bila z vzklikom izvoljena: predsednik dr. J. Köstl, I podpreds. N. Buljević, II. podpreds. dr. M. Kuhelj, I. tajnik M. Peric, II. tajnik VI. Vrhovnik, III tajnik St. Logar, I blagajnik Fr. Jugovec, II blagajnik Dr. Malovrh. Odborniki J. Stanko, Fr. Šetina, Alb. Turk, I. Hartman, I. Bogdan, M. Slamič, M. Soklič, D. Kern, I. Dorčec, M. Kuret, St. Vrhovec, I. Kralj.

Preostali del dnevnega reda je bil v glavnem posvečen prvenstvenemu tekmovanju. Poseben načrt je predložila samo Reka, pa je že v razpravah pred skupščino doživel korekture. Določena je bila posebna komisija interesentov, ki naj bi se zedinila glede bodočega načina tekmovanja, vendar ni prišlo do soglasnosti. Tako sta naposled prišla v debato dva predloga, po enem bi se prvi razred delil v dve skupini po 7 klubov (ena skupina Železničar, Maribor, Rapid, ČSK, Atletiki, Celje, Olimp; druga skupina Hermes, Korotan, Slovan, Reka, Grafika, Amater, Bratstvo), po drugem bi se pa delil prvi razred v dve skupini po šest klubov (ena skupina trije mariborski klubi, ČSK, Atletiki in Celje; druga skupina Hermes, Korotan Olimp, Slovan in zmagovalca iz kvalifikacijskih tekem Bratstvo-Amater ter Reka-Grafika). Poskusno informativno glasovanje, sicer edino poimensko glasovanje, je dalo rezultat 36 glasov za skupini šestih klubov, 8 glasov za predlog dveh skupin po 7 klubov, ostali niso glasovali. Iz te situacije bo moral upravni odbor sklepati o bodočem sistemu tekmovanja.

Skupščina je pri tej priliki naslovila na g. ministra za telesno vzgojo naroda naslednji apel:

Redna letna skupščina LNP z obžalovanjem ugotavlja, da se od sportnih prireditev še vedno pobira državna taksa v isti meri kot od pridobitnih podjetij. Ugotavlja obenem, da je 20%-tna taksa tako težko breme za sportne klube, zlasti v tem času gospodarske krize, da ne samo da onemogoča vsak zdrav razvoj sportnega pokreta, temveč naravnost grozi, da ga bo povsem zatrla.

Upoštevajoč pri tem, da je efekt te takse več kot dvomljiv, pozivajo slovenski sportni klubi svojega resornega ministra, naj se energično zavzame za tolikokrat obljubljeno, a še vedno ne izvršeno odpravo najodioznejše davščine v naši državi.

Savezni delegat g. Pavlićević je v svojem in v imenu savezne uprave izrazil zadovoljstvo spričo stvarnih razprav na skupščini, v katerih so bile po tolikem času prvič izločene vse osebnostne zadeve. Pokazal je pri tem na veliko razliko med skupščinami nekdaj in sedaj. Izjavil je, da mu bo v veliko zadovoljstvo, ko bo mogel to v svojem referatu za savez poudariti. Nato je predsednik zaključil skupščino.

Hermes : Atletiki 2:2 (1:0)

Celje, 30. avgusta. Ljubljanski Hermes je danes gostoval v prijateljski tekmi proti celjskim Atletikom. Neodločeni rezultat odgovarja poteku igre.

Hermežani so pokazali lepo kombinatorno igro, bili pa so preveč neodločni pred golom. Atletiki so igrali zmiselno in z elanom. Skoraj ves čas so imeli nekoliko več od igre, zlasti v drugem polčasu.

Goli so padli za Hermes v 42. min. prvega polčasa (enajstmetrovka) in v 38. min. drugega polčasa, za Atletike v 18. in 27. min. drugega polčasa. Zaradi incidenta med igralci je sodnik v zadnji minuti izključil po enega igralca obeh moštev. Sodil je g. Seitl precej leženo in premalo energično.

Ostale nogometne tekme

Split: Hajduk : Jugoslavija 3:1 (3:1). Ker je Jugoslavija v prvi tekmi zmagala s 3:0, izpade Hajduk iz nadaljnega tekmovanja za Jugocup.

Varaždin: Slavija : Viktorija (Zagreb) 3:2 (2:0).

Banjaluka: Gradjanski : Krajišnik 2:2 (2:1).

Praga: Prvenstvo. Slavija : Viktorija Žižkov 4:3, Sparta : Bratislava 3:1, Kladno : Prostejov 5:1, Plzen : Viktorija Plzen 1:0, Židenice : Moravska Slavija 1:0, Rusy : Nachod 2:2.

Dunaj: Prvenstvo Wacker : Vienna 3:1 (1:1), Admira : Libertas 1:0 (0:0), Austria : Postsport 2:1 (1:0), Rapid : Hakoah 5:1 (2:1). Prva prvenstvena tekma se je vršila v četrtek. Zmagal je Floridsdorfer AC nad Favoritner AC 2:1.

Turistično-sportni odbor. Opozarjajo se vsi ljubljanski klubi, člani JLAS, na spremembe urnika treningov pod vodstvom sportnega učitelja g. Kleina. Treningi se bodo odslej vršili dnevno od 9. do 11. in od 15.30 do 19.30 takole: ponedeljek Stadion SK Planine celodnevno, torek igrišče SK Slovana za SK Ilirijo, sredo igrišče ASK Primorja reprezentativci, četrtek in petek ASK Primorje, sobota popoldne SK Ilirija na igrišču Slovana, dopoldne Stadion za SK Planino, nedelja dopoldne igrišče ASK Primorja za reprezentativce. Opozarjajo se vsi klubi, da je trening na vseh igriščih dovoljen za vse lahkoatlete ljubljanskih klubov.

ASK Primorje, (Lahkoatletska sekcija). Opozarjajo se vsi atleti na redni trening zaradi predstoječih tekmovanj: miting SK Planine 6. septembra, ki bo veljal kot izbirni v tekih na 100 in 200 m za določitev moštva za Sofijo (Cerar Drago, Skok, Urbančič, Weibl itd), državno prvenstvo poedincev 4., 5. in 6. septembra v Beogradu kakor tudi na nastop v Sofiji 12. in 13. septembra. Treningi so zlasti obvezni za vse one, ki pridejo v poštev za moštvo, ki nastopi v Sofiji.

Šahovska olimpiada v Monakovem

Monakovo, 30. avgusta. g. Dosedanji rezultati XVII. in XVIII. kola so bili:

XVII. kolo: Estonska - Bolgarija 4 in pol : 1 in pol, Švedska - Brazilija 4 in pol : 1 in pol, Jugoslavija - Finska 5 in pol : 2 in pol, Madžarska - Francija 3 in pol : pol, Italija - Holandska 3 : 3, Avstrija - Rumunija 2 : 1, Češkoslovaška - Danska 4 : 3, Litva - Švica 2 : 1, Poljska - Islandija 5 : 1, Nemčija - Letonska 3 in pol : pol, Norveška je bila prosta.

XVIII. kolo: Nemčija - Islandija 2 in pol : pol, Poljska - Litva 6 : 1, Danska - Švica 5 : 2, Češkoslovaška - Avstrija 4 : 1, Holandska - Rumunija 3 in pol : 2 in pol, Francija - Italija 3 in pol : 2 in pol, Madžarska - Jugoslavija 4 : 2, Švedska - Finska 3 in pol : 2 in pol, Bolgarija - Brazilija 3 : 1, Estonska - Norveška 5 in pol : pol. Letonska je bila prosta.

Nezgoda parnika „Kumanovo“

Dubrovnik, 30. avgusta. p. Parnik »Kumanovo«, last Dubrovačke plovitbe, je na potu iz Benetk v Dubrovnik zavozil v neko italijansko motorno ladjo ter jo presekal na dvoje. Parnik »Kumanovo« je rešil vso posadko italijanske ladje.

Španska infantinja Beatrica na Bledu

Beograd, 30. avgusta. AA. Španska infantka Beatrice se je pripeljala v svojim sinom infantom Ataulfom na obisk k Nj. Vel. kraljici Mariji, ki se mudi na Bledu.

Točno plačuj »Jutru« naročnino
Varuj svojcem zavarovalnino

Nas je XI. olimpiada kaj naučila?

Največje sportne prireditve sodobnih časov, olimpijske igre, so pravkar zaključile z enim svojih razdobij. Sportna mladina vsega sveta bo svoj gigantski boj ponovila šele čez štiri leta v Tokiu, ki je določen za kraj XII. olimpijskih iger. Vse dotlej ima mladina časa, da se nanovo pripravi, izpopolni in napreduje za tekme, ki bodo nujno zahtevale še večjih in še lepših uspehov, kakor jih je že a pravkar zaključena berlinska prireditev. Taka je pač mladina: vsikdar k novim uspehom strmeča, nikdar zadovoljna s starimi dognanji in stvoritvami.

Še nobene moderne olimpijske igre, odkar so jih ob koncu minulega stoletja poklicali v svet, niso bile deležne tolikega števila tekmovalcev in gledalcev hkrati, očitno znamenje, da se mogočna olimpijska ideja bohotno širi po vsem svetu in postaja kulturni faktor, ki mu narodi od prireditve do prireditve posvečajo več pomena in pozornosti.

Le vsake štiri leta se obnavljajo olimpijske igre, vendar pa ob svojem času zatemne vse drugo dogajanje v svetu. Kako tudi ne, ko gre tedaj za plemenit boj med mladino vsega sveta, med mladino, ki bo slej ali prej sama vodila usodo svojega naroda. Sport je zdravje in v kri nam je že prešlo, da istovetimo sportne uspehe s krepkejšo, boljo zdravo in sposobnejšo mladino. Mladina pa je up slehernega naroda in prav zato imajo uspehi vsakih olimpijskih iger za najboljše še svoj poseben simboličen pomen, ki ga preko zmagovalcev razširjamo čez ves njegov narod. To je poleg sportnega uspeha, ki v gotovi meri prikazuje kulturno stopnjo naroda, tudi velikega prestižnega pomena: s sportnim uspehi se hkrati dviga pomen in ugled države v svetu. Od prireditve do prireditve se narodi in države teh dejst v vedno bolj zavedajo in nič naj nas ne čudijo neizmerne žrtve, s kakršnimi so se obremenili mali in veliki narodi, da so bila njihova zastopstva na poslednji olimpiadi kos tem nalogam.

Kdor udeležencev XI. olimpiade je imel kaj vpogleda v organizacijo udeležbe posameznih zastopstev, je videl, da je večina vzela stvar v roke z najresnejše plati. Leta neumornega dela in mnogo denarja je bilo žrtvovanega za čim lepše in vidnejše uspehe. Kako so drugod organizirali udeležbo tekmovalcev, si skoro predstavljati ne moremo. Za izbrane atlete so brez vsakih predsodkov in skopuštva že pred leti ustvarjali pogoje, ki so jamčili največje možne uspehe. Saj ni nobena tajnost, da so n. pr. nemški atleti štiri leta živeli le za olimpiado, prav tako italijanski, ki so se mogli par let brezskrbno pripravljati pa ne le doma, temveč v klimatično najidealnejših letoviščih, da so bili Japonci že dva meseca pred pričetkom v Berlinu, da so vse ovohali in se privadili severnjaškemu podnebju, da ne omenim Amerikancev, večina študentov, o katerih je znano, da je njihov visokošolski študij skoro nerazdružen z lahko atletiko.

Po velikosti narodov je Jugoslavija poslala razmeroma v liko število tekmovalcev. Z ozirom na prvenstvene uspehe pa je razmerje do njih minimalno. Čast so nam rešili edino Sokoli, čijih vrsta je, čeprav majhna po številu, prinesla v domovino svojo srebrno kolajno. Vsi drugi naši zastopniki, ki jih je bilo desetkrat več, niso dosegli nobenega vidnejšega uspeha, naj so pripadali katerikoli lahko ali težkoatletski panogi. Prav zaradi tega dejstva si je večina domačih spremljevalcev tekem kaj hitro utvarila svojo sodbo, češ: škoda je bilo vsega truda, denarja in časa. In ker so olimpijske igre sprem'jali ponajveč s pričakovanjem na kolajne, je bila njihova sodba na pogled kaj utemeljena. Pri tem jih je zbadalo še veliko število kolajn, ki so jih prejele nekatere narodnosti. Ne pozabimo pa predvsem, da so na olimpiadi tekmovali v sportih, ki doma o njih niti pojma nimamo, kaj še, da bi jih gojili. Pri drugih, kakor n. pr. jahanju, kodir so tudi oddali kopico kolajn, pa niti zastopani nismo bili. Vzemimo v obzir, da je bila naša država zastopana le v malem številu disciplin, pa je pri tem prav častno tudi le uspeh Sokolov.

Mi smo se tokrat prvič udeležili olimpijskih iger s tako velikim zastopstvom. Čeprav so posamezniki in z zasebno inicjativo tudi sportne organizacije žrtvovale več kakor država, imamo vso pravico se vprašati, kakšne so naše koristi od Berlina?

Nekaj odkritih besed naj velja pred vsem Sokolom. Z vso odločnostjo je treba poudariti, da so oni edini, ki morejo s svojim znanjem brez sramu in skrbi na vsako enako ali slično prireditev. Spričo telovadcev vsega sveta so oni pokazali toliko sposobnosti v več ko enem primeru, toliko prednosti pred ostalimi, da se jim v resnici ni treba od nikogar kaj učiti. Nasprotno, in tega niso zamolčali niti tuji listi: od naših se morejo še vsi učiti in to kar so naši pokazali že pred leti, so topot drugi ponavljali. V orodni telovadbi in prostih vajah so naši Sokoli bili v pogledu čistih, res telovadnih sestavnih elementov, spredaj pred vsemi. Da niso dosegli še prednejšega mesta, so poleg razlogov, ki smo jih v našem listu že naštevali, krive razmere, ki jim niso dopuščale, da bi z daljšim vežbanjem svojemu znanju dali še poslednji visoki blesk, ki bi znal v pravičnejših okoliščinah priboriti naši vrsti tudi palmo zmage.

Naši telovadci so bili z izjemo poslednjih par tednov navezani le sami nase. Raztreseni po vsej banovini niso imeli prilike v medsebojnem spoznavanju in tekmovanju kaj napredovati. Švicarji pripravljajo skozi vse leto interne tekme, po najmanj deset in so zato stalno v tekmovalni kondiciji. Od kod pa naj bi naši Sokoli dobili denar za take tekme, ko ne dobijo podpor niti za najnujnejše. Ob takem zanimanju odgovornih činiteljev je zato skoro neverjetno, da naši Sokoli dosegajo uspehe, s katerimi se je in se še postavlja narod in država. Bližajo se velike mednarodne tekme v Pragi. Če bo komu do tega, da napravijo naši telovadci državi čast z zmagovalnim uspehom, je čas, da z delom pričnejo takoj. Kaj pa v dvih mesecih se telovadec komaj dobro zgara, ne pa zatrdno pripravi na uspeh.

Kaj pa ostali naši udeleženci? Ali naj vržejo puško v koruzo? — Napredovali smo zadnja leta. Imamo ministrstvo za telesno vzgojo, ki pa samo še nikakor ne pomenja napredka v sportnih uspehih. Minister za telesno vzgojo se je sam udeležil olimpiade in mogel tam spoznati vse naše simoraštvo doma. Nimamo nobenih velikih sportnih naprav, nobenih telesno vzgojnih šol in prav nobenega sistema, ki bi kolikor toliko uravnaval napredek v sportu. Zasebna podjetnost se je vsaj pri nas v dravski banovini denarno že popolnoma izčrpala in občine svojih zakonito določenih obvez do sportnih organizacij niti mačehovsko ne morejo opravljati.

Zdrav narod smo in sposobnih sportnikov nam ne bi primanjkovalo. Manjka pa nam tistih, ki bi jih v pravo delo usmerjali, to so strokovno izvežbani vaditelji. Kaj pomagajo n. pr. Wilfanove odlične sposobnosti, ko bo pa zaradi malenkostnih napak vse dotlej zaostajal, dokler jih ne odpravi. Isto je z večino lahkoatletov. Naj bi naše telesno-vzgojno ministrstvo tako dolgo dokler nimamo do kraja organiziranih lastnih šol, pošiljalo v svet čim večje število sportnikov, da se izvežbajo v nujno nam potrebne trenerje. Te strokovnjake naj bi država (če ji je kaj do uspehov na mednarodnih sportnih prireditvah) plačevala in nastavljala po naših sportnih centrih ter tako skrbela za sportno vzgojo, ki brez strokovnega nadzorstva in nasveta ne more napredovati.

Berlinska olimpiada nas je menda vse prepričala, da bi bil denar, izdan v ta namen, prav dobro naložen, saj bi ob svoji priliki posredno pripomogel do ugleda, ki si ga želimo običajno takrat, ko so izgledi zanj prav zaradi naših prekasnih in brezbrižnih priprav toliko ko nemogoči.

Pogoj velikih sportnih uspehov sta denar in trdno delo. Vztrajnih in borbenih delavcev imamo, treba pa jim je omogočiti delovne prilike; zato pa jim je treba denarja, vprašanje, ki ga more pred vsem rešiti država. Če je njena želja in volja, da se naš mladi sport s ponosom in uspehom v bodoče še kdaj pojavi v mednarodni areni, naj to vprašanje obravnava z nujnostjo in resnostjo, kakršna mu gre. Živimo v času, ko ima sport svojo veliko moč; nespametno bi bilo tega dejstva ne priznavati, ali se ga ogibati. Naj nam bo berlinska olimpiada zgovoren dokaz, da bo škoda velika, ki jo bomo imeli sicer še pogosto priliko utrpeti.

Teden dni filma

Leni izdeluje olimpijski film

(f)— Leni Riefenstahlova je imela za časa olimpiade posla čez glavo. Iz prej zapuščenega gradu Ruhwald, ki leži v bližini olimpijskega stadiona je nastala filmska kasarna. Njena armada šteje okrog 200 mož! V gradu samem jih spi 130, kar po vojaško, sami izbrani filmski operaterji in drugo tehnično osobje. Na črni deski je zapisala »generalka« lastnoročno: »Operaterji vstati ob 6.«. Ob pol 7. zjutraj je že režijska konferenca.

400.000 metrov negativ-filma je shranjenega v kleti gradu. Ta ogromen material

Najlepša vendarle — ob smučeh

velja že sam 4 milijone dinarjev. Nastavljen je poseben skladiščnik, ki samo upravlja in izdaja filme letečim kurirjem, ki stalno vozijo in dostavljajo operaterjem material. Vsak potroši dnevno po tisoč in več metrov negativa. Kako ogromno posnetkov bo napravljenih o priliki letošnje olimpijade se nazorno razvidi iz dejstva, da bo Leni 6 mesecev dolgo samo gledala predvajanje in sortirala material, da ga svojih 4000 odst. zavrže oziroma komaj eno četrtino odstotka vseh posnetkov uporabi za končni film! (Pri tako nezaslišanem razmetavanju dragocenega filmskega materiala končno ni težko dobiti res prvovrstne posnetke. Kaj lahko je operaterju delati z materialom, ki ga nič ne velja po principu: če bo, bo, če ne bo, pa ne bo! Leni bo potem samo pobrala smetano raz smetano!)

Vsak operater je imel svojo posebno nalogo. Izbrani so bili specialisti na pr. za arhitektonske posnetke, za skoke, za plavalne tekme so izbrali celo operaterja-potapljača!

Samo 70.000 metrov filma je šlo za posnetke stafetnega teka z baklo od Olimpije do Berlina in za same priprave. 65 operaterjev je hkrati posnelo otvoritveno svečanost na stadionu.

Za posnetke pri samih tekmovanjih so bile določene precej stroge omejitve. Zaradi tega ni bilo mogoče napraviti pri tekmovanjih samih, kjer se je šlo za desetinke sekund in milimetre, za rušenje olimpijskih in svetovnih rekordov, dovolj efektnih posnetkov, kot si je zamislila Leni, ker bi kamera motila popolno zbranost tekmovalcev. Taki posnetki so bili napravljeni naknadno zvečer, ko so že vsi gledalci zapustili stadion. Pripeljali so reflektorje, prišli so še enkrat v odeje zaviti Amerikanci in Japonci, ter so se še enkrat producirali, tokrat samo za eno oko kamere. Toda skozi to eno oko bo videlo njih tekmovanja neprimerno več oči, kakor jih je videlo direktno na stadionu. Leni se je »furala« in švigala sem in tja. Zdaj se je pojavila v amfiteatru, drugič, par minut nato v stadionu in že je spet bila pri veslaških tekmah ali pa pri kontroli 5 na maratonski progi, kjer so že cepali in mahedrali z glavami upehani slavni tekači. Tako, zdaj so napravili piko in zdaj se prične za Leni drugo poglavje, ki bo enolično potekalo iz dneva v dan: sortiranje, rezanje in montaža.

Ali že veste?

...da igra Svetislav Petrovič glavno vlogo v novem nemškem filmu »Deklice v belem« poleg Marije Cebotari, katerega inscenira Viktor Janson.

...da se piše Villy Forst pravilno: Wilhelm Frohs in da inscenira trenutno na Dunaju film »Burgtheater« v okviru svoje nove dunajske produkcije,

...da hoče postati Jan Kiepura politik. Kandidira namreč v poljski Sejm in v podporo svoje politične kariere je nakupil večino delnic krakovskega lista »Illustrowany Kurier Godzienny«.

...da se dve ameriški veletvrdki tožarita za 5 milijonov dolarjev zaradi igralca Garyja Cooperja, ker mu je ena izmed tvrdk predčasno ponudila višjo gažo, ter s tem onemogočila prvi firmi podaljšanje kontrakta.

Literarni natečaj

Eno največjih ameriških filmskih podjetij Warner Bros First National je nedavno dovršilo veliki film »Rešitelj človeštva«, ki po zgodovinskih podatkih prikazuje življenje in delo velikega francoskega učenjaka Louisa Pasteurja. To podjetje je zdaj razpisalo dva natečaja, ki se jih lahko udeležijo vsi novinarji, književniki in študentje medicine v Jugoslaviji.

1. Za najboljši esej, ki ga napiše študent medicine pod naslovom »Louis Pasteur kot rešitelj človeštva« iznaša nagrada 1000 Din, članek pa ne sme imeti več kakor tisoč besed.

2. Enako iznaša nagrada 1000 Din za najboljši esej, ki ga napiše književnik ali novinar pod naslovom: »Kdo je bil večji — Napoleon ali Louis Pasteur?« Tudi ta članek ne sme imeti več kakor tisoč besed.

Člani razsodišča so književniki, novinarji, zastopnik univerze in šef propagande Warner Brosa v Zagrebu. Nagrajena eseja bosta objavljena v naših dnevnikih, avtor pa prepusti vse pravice koncernu Warner Bros, ki lahko svobodno razpolaga z rokopisom. Podjetje si pridržuje pravico da za honorar 250 Din odkupi nekatere vposlane članke za objavo v novinah. Rokopisi morajo biti tipkani ter z označbo naslova vposlani najkasneje do 1 oktobra na: Warner Bros First National, oddelek za propagando, Zagreb, Ilica 34/II.

Filmski igralec Danilo Stopar

Prihodnje dni se bo na obali našega Jadrana mudila večja družba igralcev in operaterjev pod vodstvom režiserja Bernarda od »Ossofilma« iz Pariza, da po najlepših mestih ob našem morju posnamejo nekaj prizorov in vedut za neki sportno-turistični film. Na svoji poti bodo obiskali zlasti Dubrovnik in čudovita zatišja Boke Kotorske, nato pa se odpeljejo dalje proti Krfu in Grčiji, kjer se bodo delj časa pomudili zlasti v Atenah in na Olimpu. Za svojega mentorja in vodnika po naši zemlji je družba angažirala našega rojaka g. Danila Stoparja, ki spada med one redke Slovence, katerim je usoda odmerila, da jim življenje poteka ob svitu reflektorjev in obločnic po filmskih ateljejih.

Danilo Stopar je s Prestranka doma, kjer se je rodil kot sin železniškega uradnika (leta 1907). Gimnazijo je študiral v Opatiji, Ljubljani in Mariboru, kjer je bil nekaj let tudi član Narodnega gledališča. Pred devetimi leti je odšel na Dunaj, odtod pa v Berlin in Pariz. Na Dunaju je nekaj časa sodeloval pri »Starfilmu«, nato pri berlinskem »Terrafilmu«, obenem pa je nastopal v gledališču skupine »Die Gruppe der Unabhängigen«. Ko je »Paramount« ob pojavu zvočnega filma nameraval izdelovati za Jugoslavijo tudi srbsko-hrvatske verzije svojih del, je Danilo Stopar prišel v Pariz, a ko je prvotni načrt padel v vodo, je bil angažiran za sodelovanje v nemških verzijah. Tako je imel v »Četvorki ljubezni« eno najvidnejših vlog, igral je v filmu »En večer na fronti«, v znanem vojnem filmu »Leseni križi« pa je z velikim uspehom kreiral nemškega oficirja. Mimogrede je sodeloval pri nemškem gledališču v Parizu

in je nastopil v glavni vlogi v drami »Srečanje v Ženevi«.

Zadnji čas se je mudil v domovini, kamor ga je zaneslo zaradi odslužitve kadrskega roka, zdaj pa se vnovič vrača na filmsko pot.

FILATELIJA

Začetna zbirka

Zbiralci, ki se jim ne ljubi prebroditi začetnih težav vsakega filatelista in ki hočejo čim prej imeti več znamk, si kupijo nekakšno začetno zbirko, ki obsega časih samo tisoč ali dva tisoč znamk, časih pa do deset tisoč. Te znamke, ki jih ponujajo vsi večji trgovci, so razmerno zelo poceni, dosti ceneje kakor pa posamezni kosi v ceniku.

Seveda ne moremo zahtevati, da bi bili v paketih ki so tako poceni, vsi komadi res brezhibno ohranjeni. Vsekako pa moramo dobiti vsaj povprečno trgovsko kakovost.

Seveda je nakup večje količine znamk v prvi vrsti vprašanje zaupanja, ker kupujemo tu tako rekoč mačka v vreči. Zato svetujemo vsem, ki nočejo biti razočarani, naj bodo previdni, preden si kupijo tak paket.

Pri tej priložnosti naj omenimo še tako imenovano »misijonsko mešanico«, ki jo trgovci pogosto hvalijo v listih. V tej mešanici dobimo za razmerno zelo nizko ceno cele kilograme »zajamčeno nepregledanih« znamk vseh mogočih dežel, kjer utegne biti, kakor piše, tudi obilo redkosti.

Navadno dobimo v teh kilogramih, ki jih trgovci povzdigujejo v nebesa, največ najnavadnejših znamk vseh velikih, držav, ki jim pravijo filatelisti »šund«. Če slučajno odkrijemo vmes kakšno boljšo znamko, smo lahko prepričani, da bo poškodovana, če ne celo ponarejena. Ker dobimo med temi znamkami, ki so jih nabirali misijonarji, redovnice in otroci tudi razne faksimile, novotiske in ponarejene znamke, si lahko mislimo kako zelo nepregledane so in s kakšnim namenom je prišel oglas v časnik. Razen tega odkrijemo med znamkami tudi dostikrat štaniol, pečatni vosek, ostanke vrvi — in podobne dragocenosti, ki naj bi bile nekakšen dokaz, prihajajo znamke iz prve roke.

Ko imamo že nekakšno osnovno število znamk, začnmo zbirko izpopolnjevati. Doslej še nismo toliko gledali na kompletne serije, zdaj pa moramo storiti tudi to. Serije so navadno cenejše, kakor pa če bi naročevali posamezne znamke. Pri nakupu serij dobimo dosti cenejše tudi znamke, ki jih drugače najbrž ne bi z lahkoto dobili.

Da moramo pri nakupu serije vzeti tudi kakšno znamko, ki jo že imamo, ni nič hudega. Saj jo lahko potem zamenjamo.

Za nakup imamo več načinov. Ali jih naročamo po ponudbah, izberemo iz krožnih pošiljk drugih zbiralcev, ali pa naredimo seznam vseh manjkajočih znamk, in ga pošljemo trgovcu, da nam napravi ponudbe.

Osebno seveda lahko kupujejo samo tam, kjer imamo v bližini zanesljivo trgovino. Ta nakup ima to prednost da si znamko, ki jo želimo, sami izberemo.

Naprednejši zbiralec, ki izpopolnjuje svojo zbirko po načrtu si bo napravil seznam manjkajočih znamk. To se pravi, da bo sestavil s pomočjo kataloga seznam vseh tistih znamk, ki bi si jih rad čimprej pridobil. Ta seznam bo poslal večji trgovini z znamkami in hkratu tudi omenil svoje posebne želje o kvaliteti, zunanjosti in žigu znamke. Ker tudi največja trgovina nima vselej na zalogi vseh znamk, je priporočljivo, da vsakdo napiše nekaj znamk, ki mu jih trgovec lahko pošlje, če nima vseh tistih, ki jih želi. To je priporočljivo zlasti pri tistih trgovcih, pri katerih kupujemo prvič in ki zahtevajo plačilo v naprej.

Najbolj razširjen in za obe stranki najbolj zanesljiv način izpopolnjevanja zbirke so ogledne pošiljke. Trgovec pošlje zbiralcu, ki ga že dobro pozna, na ogled znamke, o katerih ve, da jih potrebuje. Odjem je neobvezen. Vsekako je ta način za zbiralca najprikladnejši.

Mnogi zbiralci se poslužujejo pri nakupovanju znamk ponudb v časnikih.

Če je firma, ki znamke ponuja, znana in vredna zaupanja, lahko zbiralec dobi tu za majhno ceno marsikaj lepega. Znano je, da večji trgovci pogosto pokupijo ogromne količine posameznih znamk in jih potem nekaj let drže. Ker je teh znamk malo v prometu, nastane po njih veliko povpraševanje. Tedaj ponudi trgovec po razmerno nizki ceni te znamke in navadno se zgodi, da jih res dobro in hitro proda.

Nevarno pa je kupovati od firm, ki jih ne poznamo. Pogosto se zgodi, da dobi zbiralec za svoj denar nekaj čisto drugega, kakor je pričakoval in želel. Zlasti pri starih znamkah se to rado dogaja. Pogosto so znamke, ki jih trgovec pošlje »za smešno nizko ceno«, raztrgane, zakrpane, ali pa celo ponarejene. In rado se tudi zgodi, da je trgovec, ki ni bil strokovnjak, sam nasedel kakšnemu spretnemu goljufu, ponudil dalje ponarejene znamke, ki jih je sam kupil za prave, in tako oškodoval sebe in zbiralca.

Zato je treba poudarjati zmerom tole:

Kadar nakupujete znamke, bodite oprezni, zlasti pri dražjih znamkah. Kupujte pri trgovcu, o katerem veste, da je zanesljiv in da lahko jamči za pristnost dobavljenih znamk.

Razne vrste znamk

Med znamke štejemo vse tiste poštne vrednote, ki se uporabljajo kot potrdilo plačane poštnine in se nalepijo na poštno pošiljko.

Frankovne znamke so potrdilo naprej plačane poštnine. Ločimo jih še v pisemske, časopisne, paketne, rekomandacijske, povratnične, nujne in letalske znamke. Te posebne znamke, ki smo jih zdaj omenili, se razlikujejo od rednih le toliko, da je njihova možnost uporabe omejena. Dobrodelne znamke, ki se prodajajo s pridobitkom, so pogosto veljavne samo v državi, kjer so bile izdane.

Uradne znamke so znamke, ki se uporabljajo za označenje uradnih pošiljk. Navadno se nerabljene ne prodajajo, v nekaterih državah pa je celo prepovedano kupčevanje z nerabljenimi znamkami te vrste.

Nekakšna posebna vrsta uradnih znamk so tudi tako imenovane brezplačne znamke, ki jih izdajajo nekatere države (n. pr. Portugalska, Švica in Španija) za vidno označevanje pošiljk raznih društev, oblastev in oseb, ki so oproščene poštnine.

Plačilne znamke, ki jim pravijo uradno portovne znamke, služijo za dvig dodatne poštnine pri pošiljkah, ki so premalo frankirane ali pa sploh nič.

Obračunske znamke prav za prav niso pisemske znamke, čeprav jih splošno zbiralci zbirajo. Navadno služijo za pavšalno obračunavanje poštnine v notranjem poštnem prometu (n. pr. v Italiji) ali pa za skupen obračun poštnih pristojbin ob dostavi velike količine enakih pošiljk (največkrat časnikov: n. pr. v Združenih državah Amerike).

Koleki so znamke, ki so bile izdane za plačilo davkov in državnih taks. To niso nikakšne poštne znamke, razen, kadar je bila njihova uporaba izrecno dovoljena tudi za poštne pošiljke, kakor n. pr. v Angliji in njenih avstralskih kolonijah. Sicer so bile pa to po večini znamke, ki so bile že prvotno določene za to, da so se lahko uporabljale na oba načina in so imele to tudi napisano. Izjema so le koleki, ki so bili uporabljani za frankiranje pisem in drugih pošiljk zaradi pomanjkanja rednih znamk.

V obeh primerih pa imajo takšni koleki samo tedaj vrednost za zbiralca, če so bili res pravilno uporabljeni. Manjšo zbiralsko vrednost imajo tisti koleki, ki so bili uporabljeni za frankiranje iz nevednosti ali pa v sili ter jih je pošta tolerirala. Tako so se koleki uporabljali v Avstriji okoli leta 1850. Seveda pa imajo taki koleki svojo vrednost le na popolnih pismih.

Posebna vrsta kolekov so znamke za vojni davek, ki so bile v nekaterih državah, zlasti v Španiji obvezne, in jih je bilo treba prilepiti na vsako pošiljko poleg navadne frankature. Nasprotno pa so znamke angleških kolonij, ki so dobile med vojno natis »War« ali pa »War tax« prave pisemske znamke.

Nekatere države imajo posebne znamke za plačevanje brzojavk. Te znamke se pogosto uporabljajo tudi za pisma. Dosti je držav, pri katerih sta pošta in brzojav neločljiva in se tudi navadne znamke uporabljajo za poštne pošiljke in brzojavke.

Žena v sodobnem svetu

Osebnosti na kongresu v Dubrovniku

Udeležba na mednarodnih kongresih nikakor nima pomen samo za delegate, torej za one, ki neposredno sodelujejo in so v delo prirediteljev poglobljeni radi lastnega požjega sodelovanja. Takšen kongres more nuditi tudi človeku, ki bolj od daleč opazuje prizadevanje neposrednih iniciatorjev, mnogo zanimivosti. Predvsem so tu posamezne osebe, ki vzbujajo pozornost, ne po svojem socialnem položaju, temveč po svojskosti, ki jim jo vtisne njihova domovina, njihovo naziranje, njihovo delo. Na kongresu bo zastopanih približno kakih 50 narodnosti, gotovo bodo posamezne udeleženke za vsakega opazovalca posebno zanimive.

Nekatere, ki igrajo v MŽZ vidno vlogo, članice naših ženskih društev že dobro poznajo. Ena teh je gospa F. Plaminkova, najpomembnejša žena na Češkoslovaškem in podpredsednica Mednarodne ženske zveze. Kaj pomenja Plaminkova za češke žene, je nam Slovenkam dobro znano, saj gledajo nanjo mnoge kot na svoj vzor: že l. 1913 je zedinila češke žene vseh strank, ki so postavile skupno kandidatinjo, ki je bila tudi izvoljena v deželni zbor. Ta je bila tudi prva poslanka v Evropi. Ta skupni nastop vseh žen je bil seveda samo taktična poteza, kajti glede ženskega javnega dela sloji Plaminkova vse čas njenega političnega udejstvovanja na stališču: žene naj se v javnem udejstvovanju ne ločijo od mož, naj ne ustanavljajo ženskih strank, nego naj delajo skupno z možmi. L. 1918 je bila P. izvoljena v praški občinski svet in ima posebne zasluge za dvig češkega šolstva, za varstvo revnih otrok, posebno pa za žene v poklicu Ustava češkoslovaške republike priznava popolno enakopravnost obema spoloma. Z ozirom na to je dejal Masaryk Plaminkovi: »To je plod vašega dela in vaših bojev«. Seveda gre pri tem tudi zasluga vodilnim možem, ki so žensko prizadevanje drugače cenili kot ga na pr. pri nas cenijo. Plaminkova je že lansko leto praznovala svojo 60letnico, a je mladostno agilna in navdušena za žensko stvar. O tem se bodo udeleženke lahko same prepričale na dubrovniškem kongresu.

Kot napreden element Mednarodne zveze bomo pozdravile zlasti Francozinje. Zanimanje vzbuja posebno dr. Marija Vérone, ki se na strani pripadnic francoske ljudske fronte bori za ženske pravice. Svoj vpliv skuša uveljaviti tudi v francoski ženski zvezi, kjer je načelnica komisije za žensko volilno pravico. Je navdušena feministka in že več let urednica lista »Le Droit des fammes« (pravica žen) in vobče uveževana žurnalistka. Po poklicu je članica apelacijskega sodišča v Parizu. Pri novih volitvah jo kandidira tudi jugoslovenska delegacija za podpredsednico MŽZ.

Kot druga zanimiva osebnost iz Francije se bo udeležila kongresa tudi gospa Brunschvicg, ki zavzema v sedanji francoski vladi mesto državnega podtajnika v ministrstvu za vzgojo in pouk. Tudi ona stoji v prvih vrstah borbe za ženske pravice in je predsednica francoske sekcije Internac. feministične alijanse.

Pri nas poznamo tudi feministko Malaterre-Sellier, ki se je ustavila pred leti tudi v Ljubljani, ko se je vračala s svojega propagandnega potovanja po Balkanu. To je lepa, mlada žena, ki so ji bili odprti vsi pariški saloni, a se je po lastni izjavi podala v javno življenje največ zato, da čim uspešneje lahko deluje za idejo miru.

Ker se bo na kongresu razpravljalo tudi o možnostih spojitve obeh največjih mednarodnih ženskih zvez, se bo kongresa udeležila tudi predsednica Int. fem. alianse, gospa Corbet-Ashby, ki je prav tako uglednа javna delavka, ena najbolj uveževanih osebnosti v mednarodnem ženskem svetu. Tudi ona služi od svoje rane mladosti ideji svetovnega miru in je v tem sledila svojim staršem, ki so bili v Angliji znani borci za mirovno idejo. Kot govornica na shodih za žensko enakopravnost je nastopala že s 16. leti. Največje zasluge ima na polju varstva otrok, za katere je mnogo storila v najsiromašnejšem predmestju Londona.

Zanimiva osebnost je tudi tajnica MŽZ, Srbkinja Ani Hristić, ki je izrazito katoliško usmerjena, kar je pa ne ovira, da ne bi sodelovala v zvezi, dočim večina katoliških organizacij ni včlanjenih. A. Hristić živi stalno v Londonu in dela kot žurnalistka pri mnogih velikih angleških listih, kot Times, Daily Express, Evening Standart i. t. d.

To je samo nekaj bežnih spominov z drugih kongresov na žene, ki nam dajejo pobudo in pogum, da se ne zadušimo v naših tesnih razmerah.

Gospodinjskim pomočnicam je treba dati primernejšo borzo dela

Dandanes, ko mnogi starši nimajo sredstev za višjo šolsko izobrazbo svoje dece, ko zaostajajo za svojimi vrstniki manj nadarjeni in ko si marsikateri roditelji tehtno premislijo omogočiti širšo izobrazbo svojim otrokom, da ne bi kot inteligenti, polni moči in sposobnosti za delo, ostali na cesti brez dela in kruha — gospodje v raztrgani obleki — dandanes zlasti mlada dekleta po dovršitvi obveznih šol vstopajo v poklic gospodinjskih pomočnic, ki ne terja posebne izobrazbe. Tem dekletom se pridružuje še velik odstotek podeželske ženske mladine ,za katero je na borni domačiji od leta do leta vedno manj prostora. Toda dokler najde tako dekle zaposlitev in dokler ostane bolj ali manj prijazno sprejeto od družine, kateri služi — še nekako gre. Ima streho nad seboj, vsaj malce hrane in nekaj denarja — čeprav vse skupaj po večini le skromno odmerjeno.

Čim pa dekle, ki je odraslo šoli in išče prve ali nove zaposlitve, pa je ne dobi, se že pojavljajo nova, važna vprašanja, ki jih pri nas socijalna politika in zakonodaja še nista zadovoljivo rešili. Že za dekleta, ki so komaj dovršila obvezno šolo in iščejo zaposlitve, pri nas ni nič preskrbljeno. V Belgiji n. pr. določa kraljevski dekret, da morajo vsa dekleta obiskovati tako dolgo razne nadaljevalne tečaje, dokler ne dobe zaposlitve v slučaju, če nimajo zadostnega varstva in nimajo namena obiskovati višjih šol. Pri nas niti tega ni, dasi bi se z malimi sredstvi moglo urediti. Poleg tega pa je ureditev razmer tega stanu tako pomanjkljivo, da se da mirno reči, kako je zanemarjena.

Polagoma pa se v tem stanu le razvija zavest, da nikomur nihče nič ne da, če sam ne terja, in ne trka na pristojna vrata. Ta vrata pa so v slehernem slučaju borbe za zboljšanje stanovskih razmer države s svojimi uredbami in javne ustanove s sredstvi, ki jih imajo na razpolago. Zato so se v svojo obrambo gospodinjske pomočnice same ali na pobudo in pod vodstvom javnih delavk združile v stanovske organizacije, ki že dolga leta vodijo organizirane akcije za izboljšanje svojih stanovskih razmer.

Tako si Zveza gospodinjskih pomočnic že dolga leta prizadeva, da bi se izvedla za hišne uslužbenke važna naredba ministrstva za socijalno politiko in narodno zdravje, ki določa, da se morajo ukiniti vse profesijonalne borze dela. V teku tega večletnega prizadevanja neprestano poudarja, da ne more biti vse eno na kak način, v kakšnih razmerah in prostorih poslujejo te posredovalnice — pa naj bodo privatne, društvene ali pa borze dela same. Obveljati bi moralo pravilo, po katerem so gotovo svoj čas take posredovalnice tudi ustanavljali — namreč, da so te posredovalnice socijalne ustanove za vse tiste, ki čakajo in iščejo dela, nikakor pa ne pridobitne institucije za posameznike. Poleg tega bi moralo biti poslovanje v njih urejeno na moderen, človeka dostojen način. Da ne bi izgledalo in tudi dejansko bilo tako, kot pravi predsednica Zveze gospodinjskih pomočnic ga. F. Petričeva v avgustovi številki stanovskega glasila gospodinjskih pomočnic, da noben pripadnik kateregakoli poklica, ki išče dela in kruha, ni prisiljen iskati tega na tako sramoten način, kakor hišne uslužbenke v posredovalnicah. »Po več ur na dan, tedne in mesece posedajo brez dela, razkazujejo se kot govedo na semnju, ki se mu gleda na zobe in lase kakor modernim sužnjem in čakajo, kdaj se jih bo katera gospodinja usmilila in jih odvedla. Dnevi teko, gospodinje prihajajo, gledajo in izbirajo razstavljeno blago.« Če niso po volji, če imajo to ali ono napako, marsikateri ne preostane drugo kot cesta ali samomor, ker večine nima zaslombe v družini in tudi ne uživa javne zaščite.

Pobornice za zboljšanje v resnici za moderno dobo sramotnega načina najemanja in iskanja delovnih moči so si zamislile preureditev poslovalnic tako, da bi imele poleg sprejemne in prijavne pisarne ter posvetovalnice še notranje čakalnice, kjer bi bila dekleta, ki čakajo na delo, zaposlena z gospodinjskim delom (šivanjem, krpanjem itd.) proti primerni nagradi. Obsežne, dasi moderno in higijenično urejene, vendar pa po svojem notranjem ustroju pomanjkljive posredovalnice javnih borz dela pa naj bi prešle v roke humanitarnih društev tam kjer ta obstojajo, ker bi si humanitarne posredovalnice vzele potrebnega časa in truda za individualno reševanje posameznih slučajev. Da ne bi morda, kakor se to rado dogaja, dekleta z malenkostnimi, nevažnimi hibami v zunanjosti, malodušno posedala po klopeh posredovalnic dolgo mesece, preden bi dobila zaposlitev.

Končno bi predstavljale take posredovalnice pravzaprav nekaka zasilna vzgojevališča za dekleta brez varstva in zavetišče za žene brez zaščite. Tudi materijelna stran ureditve takih posredovalnic bi bila rešena s prepustitvijo enega dela dotacij iz sredstev OUZD, ki jih ta daje javnim borzam dela. Prav tako z malimi sredstvi bi se dala urediti za brezposelna dekleta posebna zavetišča, da bi se jih obvarovalo obupa — ceste in samomora. Zato zahtevajo organizirane žene, naj bi banska uprava izdelala k zakonu o pobijanju spolnih bolezni okvirno uredbo, ki bi občinam vsaj večjih mest v dravski banovini nalagala skrb za zidavo takih zavetišč, država pa naj bi v svojem vsakoletnem proračunu predvidela sredstva za isti namen.

Dvakrat po štiri

V prejšnjih letih je statistika porodnišnic le redko zabeležila primer, da je mati rodila štiri otroke. V okolici Ljenjngrada živeča kmetica Malajeva je pa zdaj že drugič rodila četvrtčke. Slučaj je za Rusijo prava medicinska senzacija, kajti je še mlada, šteje komaj tri in dvajset let.

Prve četvorčke je rodila Malajeva pred nekaj leti. Zdaj je povila dva dečka in dve deklici. Zdravstvene oblasti so odredile, da morajo mater z otroki, ki so čvrsti in zdravi, prenesti na vseučiliško kliniko. Zdravniki hočejo to nenavadno ponovitev poroda četvorčkov osvetliti kolikor mogoče z znanstvene strani.

Iz Julijske Krajine

Predvojaški tečaji, ki jih bodo morali po zakonu iz leta 1934 letos obiskovati vsi naborniki letnikov 1917 odnosno 1916, se bodo pričeli že v kratkem. Kakor znano, so jih oproščeni poleg drugih tudi oni, ki prebivajo vsaj 10 km daleč od najbližjega kraja, v katerem se bodo tečaji vršili. V goriški pokrajini bodo ti tečaji v Ajdovščini, Cerknem, Krminu, pri Sv. Luciji, V Gradišču, Idriji, Črnem vrhu, Podbrdu, Bovcu, Štanjelu, Tolminu, Vipavi, Gorici, Zagraju, Koprivi pri Krminu in v Romausu, v Istri pa v Labinju, Vodnjanu, Barbanu, Boljunu, Buja, Kanfanaru, Kopru, Krnici, Karojbi, v Cresu, Novigradu, Plominu, Žminu, Izoli, Lanišču, Livadah, Marezigah, Medulinu, Malem Lošinju, Momljanu, Motovunu, Poreču, Buzetu, Piranu, Pazinu, Puli, Umagu, Krapnju, Črnem vrhu, Dekanih, na Herpeljah, pri Sv. Nedelji blizu Labinja in drugod. Listi, poročajo o teh tečajih, opozarjajo ljudi posebej na obvezne prispevke za vsakega tečajnika, ki znašajo za vsak tečaj po 5 lir, in na občutne kazni za starše vseh onih obveznikov, ki bi se tečajev redno ne bodo udeleževali.

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Adolf Ribnikar. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Franc Jezeršek. — Za inseratni del je odgovoren Aloja Novak. — Vsi v Ljubljani.